

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer izvenšidelje in praznike ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za Nemčijo celo leto 28 K. Za vse druge dežele in Ameriko celo leto 30 K. — Na naročbo brez istodobne vpošiljave naročnine se ne ozira. — Za ostanila se plačuje od peterostopne petiti-vrste po 14 h, če se ostanila tiska enkrat, po 12 h, če se tiska dvakrat in po 10 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Knafljovih ulicah št. 5. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila, t. j. administrativne stvari.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

Upravištvu telefon št. 85.

Za enako pravico!

Nemci sedaj opozarjajo zunanjo ljubljansko javnost na sodbe, izrečene po deželni sodišči ter štejejo slovenskemu občinstvu v zlo, ker ne sprejema teh sodb s tistim navdušenjem, kot jih sprejemajo oni sami. Očitajo nam hinavstvo: češ, da smo vendar očitno obžalovali demonstracije, da smo trdili, da ne smilijo naši Nemci, da pa sedaj vendar zahtevamo, da ne bodi nihče obsojen zaradi demonstracij!

Tu je treba nekaj razložiti! Pred kratkim nam je prijatelj na ulicah pokazal lajtnanta Mayerja. Prej ga niti poznali nismo in zato smo si širokoplečnega moža z rumenimi brkami z zanimanjem ogledali. Nekako ponosno je korakal po tlaku od kazine sem, in eksterijer tega oficirja je pričal o nekaki samozavesti, kakor bi se nahajal v položaju Anzengruberjevega kamotolca: mir kann nix g'schehen! Spominjali smo se pri tem onih, ki ječe po zaporih ter si mislili: pravica jih je morala zadeti. Ali prijeli bi morala vsakega, ki je kaj zakrivil? Zatorej se moramo pečati z osebo omenjenega lajtnanta. Povemo pa takoj, da nam je ta oseba sama na sebi brezpomembna; pomen pa ima za nas sistem, ki se skriva za to osebo. Pri tem lajtnanta Mayerja radi tega, da je streljala njegova četa, niti s preveliko odgovornostjo ne obkladamo. Položaj oficirja je pri takih prilikah vsekdar silno težaven. Točka službenega pravilnika je trda ter zapoveduje streljati, če je četa »dejansko« napadena. Ako prileti torej od kod kak kamenček, je to gotovo dejanski napad, ki bi ga trezen politični komisar ne upošteval, kojega pa mlad oficir, ki je odgojen po drugačih načelih, nego smo odgojeni mi civilisti, vse ostreje presoja. Posebno, ako pri tem še pomisli, da je bilo to streljanje vsega objokanja vredno, ker sta bila pri tem ubita dva človeka, katerih krvavi trupli od slej ležite med Nemci in Slovenci v Ljubljani.

Pa kakor rečeno, v tem pogledu ne polagamo pretežne odgovornosti na rame temu oficirju: če je menil, da postopa po svojih vojaških pred-

pisih, mu na vse zadnje moramo prisoditi tisto, kar imenuje jurist »bona fides«. Popolnoma sam pa ima lajtnant Mayer odgovarjati za dejanje, katerega ni mogel pojmiti nihče, če je tudi pravično upošteval položaj vojaštva pri demonstracijah. Ko je v Ljubljani vse gorelo, ko je po naših ulicah vse vrelo, ko so v vsakem slovenskem sreču divjale strasti, ko je iz vsakega kamna po ljubljanskem tlaku kar puhtelo, tedaj je mladi ta človek napadel mirnega in neoboroženega meščana, ga oklofotal ter ga razžalil do krvi. Da je civilist začel kaj takega napram oficirju, bi naše državno pravdnishvo videlo v tem tisto »hudobno dejanje pod posebno nevarnimi okolščinami« in čisto gotovo bi ga bilo vrglo na zatožni klop radi hudodelstva javnega nasilstva. In po pravici bi ga bili naši sodniki tega hudodelstva tudi obsodili!

Ali tisto »hudobno dejanje pod posebno nevarnimi okolščinami« se nahaja istotako, kakor v našem kazenskem zakonu, tudi v vojaškem kazenskem zakonu! Tudi tam je hudodelstvo! Vzlic temu pa lajtnanta Mayerja v tem pogledu ni nihče na odgovornost poklical. Za čin, ki ga prepovedujejo tako zakoni spodobnosti, kakor zakoni državnega reda, se možu ni zakrivil las! In tega, ljudje božji, naši civilni možgani ne morejo umeti!

Sedaj bodo naši Nemci morda le izprevideli, kako to, da ne moremo brez kritike sprejeti začasnih sodb našega deželnega sodišča. In da jih ne moremo hvaliti s tisto hladno ravnodušnostjo, kakor to delajo ti Nemci. Mi živimo nehote pod vtiskom, da ni pravica za vse enaka in da se hoče pri nas dosti strožje postopati, kakor se postopa pri enakih prilikah drugod, recimo v nemških mestih. Če je bil že mučen nastop višjega pravdnika Amschla, ko je v »Grazer Tagblattu« nemškimi nacionalcem nekako namigaval, da se bo v Ljubljani najstrožje sodilo, bil je toliko mučnejši nastop g. dr. Pajniča pri razpravi pred našim deželnim sodiščem, ko so na zatožni klopi sedeli večinoma nedorasli in nezreli fantiči! Mnogo jih dosedaj niti kaznovanih ni bilo. Ali vzlic temu je omenjeni zastopnik države s hladnim srem predlagal, da naj se pri nobenem obsojencu, med njimi so bili rodbinski očetje, ne uporabi izvenredna milost, katera služi v čast zakonu, ki jo dopušča in v čast sodniku, ki jo uporablja! Tak izvanredno

trd predlog se ni rodil v duši moža, kojega je slovenska mati rodila, tak predlog, kar si mislimo v svojo tolažbo, je moral izhajati iz višjega ukaza! In to je, kar vznemirja, kar nam moti hladno presojo cele žalostne zadeve!

Če sedaj pogledamo razloge sodbe, nam je nemogoče, da ne bi ponižno omenjali, da s temi razlogi povsem ne moremo soglašati. Vso čast sodniškemu prepričanju, ali nedotakljivo ni, predvsem ni nezmotljivo. Z drugimi vred se je obsodil g. Potnik, o katerem je njegova sovravnica pod prisego izpovedala, da se je sklonil k zemlji ter pobral nekaj peska, katerega je skušal metati na znanca, ki je stal v gnečji pred njim. Da se pod kostanji, ki stoje tik tlaka nasproti kazini, ne dobi kamenje, je jasno. In ker je klasična priča tudi potrdila, da je stražnik gosp. Potnika prijel v ravno istem hipu, ko ga je ona videla pesek metati, bil je slučaj tega obtoženca tako silno dvomljiv, da bi se bil moral že radi tega dvoma oprostiti. Množica, ki se v podrobnosti ne spušča, ima vtisk, da je bil Potnik po krivici obsojen; mi pa smo prepričani, da so sodniki, ko so ga obsodili, bili v pravni zmoti!

K Potniku se pridruži še slučaj Stanislava Rekarja. Dne 19. septembra ga je zasledil stražnik, ko se je v zapuščeni ulici tik justične palače sklonil k tlom ter pobral kamen. S tem kamnom se ni storilo ničesar, ker je Rekarja stražnik takoj odtiral v zapor. Pa je vendar bil Rekar krivim spoznan radi vsega, kar se je v Ljubljani pripetilo, ne samo 19., temveč tudi 18. septembra. Kaj takega je prekomplecirano za navadno množico; tudi juristi smo mnenja, da se je tu staknila ostrost, katere v zakonu ni.

Končno pa pridejo reči, katerih bi drugod zaman iskali. Dolgi preiskovalni zapori, primeroma visoke kazni, katere je višje deželno sodišče v Gradcu še povišalo! Take reči se ne pregledajo in ne pozabijo. V Celju na »Narodnem domu« se je provzročila primeroma tista škoda, kakor na ljubljanski kazini. Ali o tem, da bi bil g. Amschl celjske Slovence kaj tolažil ter jim obljubljal ostre obsodbe, nismo ničesar čuli, tudi ničesar čitali. Sedi li kdo v Celju v preiskovalnem zaporu, ne vemo; to pa vemo, da ni bil dosedaj še nihče obsojen, vsaj v take kazni ne, kakor so se izrekle v Ljubljani.

Mi smo dobro vedeli, da bodo in

da morajo obsojeni biti ljubljanski demonstrantje. Godrnjamo pa le proti temu, da se kaže v Ljubljani večja ostrost kakor v Celju, Mariboru in Ptuj, da si se izgrede pričeli v Ptuj!

V tem tiči vzrok našega nesoglasja z državnim pravdnikom in tudi s sodniki. Demonstracije se gode povsod enake, pa so tudi enako kaznjive!

Slej kakor prej pa se oklepamo besed sv. Avguština: Višje nego sodba je — usmiljenje.

Dr. I. T.

Goriški deželni odbor.

V Gorici, 9. nov.

Ko o pričeli v goriškem deželnem zboru obstrukcijo laški liberalci in slovenski klerikalci, so vzklili: na svidenje pri novih volitvah! Odgovorilo se jim je: na svidenje! Takrat je bilo že dognano, da deželni zbor v sedanji sestavi ne bo funkcioniral, da torej ne kaže drugo, nego razpustiti ga ter razpisati nove volitve. Delovanje dež. zbora se ni moglo pričeti radi — deželnega odbora. Stranke se niso mogle sporazumeti za izvolitve v deželni odbor. Krivda zadene laške liberalce in slovenske klerikalce, ki so si hoteli porazdeliti odborniška mesta tako, da bi bili »Slovenski klub« in poslance laške ljudske stranke popolnoma iztisnili iz deželne uprave. Ker ni moglo priti do nikakega sporazuma, je bil deželni zbor, ne razpuščen, kakor se je splošno želelo, marveč odgojen. Stari deželni odbor deluje naprej.

V starem deželnem odboru sedijo: deželni glavar dr. Pajer, dr. Marani, ki je tudi državni poslanec, dr. Verzeznassi, bivši deželni in državni poslanec, Berbuč in Klančič. Dr. Marani kot državni poslanec po deželnem statutu ne more biti deželni odbornik, pa je vendarle. Moral bi na odborniškem mestu sedeti njegov namestnik, ali ta, deželni poslanec conte Valentini iz Tržiča se je odpovedal že pred časom, in tako pravijo, da je Marani namestnik namestnika v deželnem odboru. Berbučeva izvolitev za deželnega poslance šepa; tisti trije glasovi, s katerimi je izvoljen, so tako izpodbiti, da ne more biti verificiran. Klančič ne more biti deželni odbornik vsled jasnega določila v statutu, da mora odbornik bivati v Gorici. Najlepše pa je z dr. Verzeznassijem. Ta sploh poslanec ni več, pa je vendar še de-

želni odbornik. Prebiva v Červinjanu. Statut predpisuje, da kdor neha biti poslanec, neha biti deželni odbornik. Vendar pa je še vedno odbornik in vrhu tega namestnik deželnega glavarja v odboru, kadar je glavar zadržan; takrat tudi podpisuje namesto njega. Torej čisto pravičen človek je deželni odbornik in namestnik deželnega glavarja v odboru. Ali je še kje drugje kaj takega?

Deželni odbor je nepostaven, vendar pa pusti vlada, da vleče ta odbor še naprej deželni voz. — Tržaški namestnik je bil za takojšnji razpust, ali Beck tega ni hotel, marveč je rekel, da naj se poskusi z goriškim deželnim zborom še enkrat ali v mesecu decembru ali takoj po novem letu. Za razpust pa so pravzaprav vse stranke: laški liberalci in slovenski klerikalci upajo, da pridejo po novih volitvah tako močni v deželni zbor, da ne bo težko sestaviti deželni odbor čisto po njihovi volji. »Slovenski klub« in poslanci laške ljudske stranke pa tudi upajo, da ne izgube ničesar, marveč da le pridobijo, in sicer toliko, da se zgodi njihova volja glede deželnega odbora. Vse se vrti le okoli deželnega odbora, ali tudi vsi razsodni ljudje v deželi so proti sedanjemu deželnemu odboru, ki ima na vesti polno grehov. Slovenski naprednjaki in agrarci so odločno proti sedanjemu deželnemu odboru in proti temu, da bi mu sledil enak novi odbor; »novostrojari« v klerikalni stranki so lopnili po Gregorčiču prav zaradi deželnega odbora, češ, naj se postavi sicer v opozicijo v deželnem zboru, ali naj ne dela ovir sestavi deželnega odbora; taktika tega ne dovoljuje. Laška ljudska stranka se bori po svojih listih z vso vehemenco proti sedanjemu deželnemu odboru. Laški liberalci in Gregorčič sedaj molčijo, pa hočejo izkoristiti položaj, da bi malce olepšali tisto Pajer-Gregorčičevo deželno gospodarstvo, katero je tako, da godrnja radi njega cela dežela.

V devetih letih Pajer-Gregorčičevega gospodarstva so narasli deželni izdatki za 1,332.000 K ali za celih 275%. Upravnih stroškov je bilo v letu 1899. 27.551 K, v letu 1908. pa 178.225 K. Deželne doklade so zrastle zlasti pri užitnini od 20% na 120%, pri pivu od hekta od 1 K na 4 krone. Toliko se poudarja, da je goriška dežela vinorodna; treba bi bilo torej varovati glavni pridelek, ali v občinah I. razreda se plačuje

LISTEK.

Na rodnih tleh.

Povest; spisal [Fr. Rant.
(Dolje.)

Komaj je Marko dokončal svoj obed, se je že oglašil njegov oskrbnik Blaž Katorna, da bi mu poročal o stanju posestva. Držeč pod pazduho več debelih knjig, je stopil Blaž Katorna pred svojega gospodarja. Sicer trdi in brezobzirni mož je izgledal nekam plaho, kakor da bi se bal obračuna. »Slabo vest ima,« si je mislil Marko, ko je pogledal v ta obraz.

Blaž je na Markov poziv prisedel k mizi, izpil hlastno veliko čašo vina, ki mu jo je natočil njegov gospodar in razprostrl pred seboj s številkami popisano polo papirja.

»Dovolite mi, gospod Košan, da vam predložim —«

»Le pustite, gospod Blaž,« ga je prekinil Marko. »Vem, da mi hočete s številkami in knjigami dokazati, da ste izvrstno oskrbovali moje posestvo. Pa to me nič več ne zanima. Prišel sem, ne da bi preiskal vaše gospodarstvo, marveč v namen, da svoje posestvo prodam. Kakor veste, sem po svojih starših podedoval le prav malo denarja. Še ta je porab-

ljen, in ker ne čutim v sebi ne poklica, ne veselja za kmetijstvo, hočem svoje posestvo prodati. Ker pride to posestvo že danes ali jutri v druge roke, sem primoran, vam odpovedati službo. Prosim vas, gospod Blaž, napravite obračun, da bo vse poravnano, ko izročim hišo svojemu nasledniku.«

Blaž Katorna se ni zavedal, če je svojega gospodarja prav umel. Pač pa je Marka prav umela stara Jerica, ki je odnašala posodo z mize. Prav ko je stopila iz sobe, je čula Markove besede, da posestvo proda in prestrašila se je tako, da so ji krozniki padli iz rok na tla. Ta zvenket je spravil Blaža Katorna k zavesti in zdaj je njegova glava pojmla, kaj mu je bil povedal Marko Košan.

»Ali že imate kupca, gospod Košan?« je Blaž po daljšem molku z nekako posebno previdnostjo vprašal. »Posestvo ni veliko in z razkovanjem se ne da nič zaslužiti, spekulativ torej ne bo...«

»Kdo je kupec, tega še sam ne vem,« je odgovoril Marko. »Notar iz Topolne mi je pisal, če prodam posestvo in ponudil mi je tako ugodno kupnino, da sem se lahko odločil za prodajo. Naznanil sem mu, da pridem danes sem in ga povabil, naj se popoldne tukaj oglasi.«

Blaž Katorna je postal žalosten. Zabuhli obraz njegov se je razte-

gnil in iz prsi se mu je izvil globok vzdih. Marko je dobro umel, kaj to pomeni in je zategadelj hitro odslavil svojega dosedanjega oskrbnika, zakaj zdelo se mu je, da bi le trafil čas, če bi se z njim spuščal še v kak pogovore.

Še eno pot je imel Marko, predno je bil pripravljen, ločiti se za vedno od svojega doma. Za njegovo hišo, sredi pota proti Topolni, je bilo pokopališče, kjer so ležali njegovi predniki.

Težka mu je bila ta pot. Zdelo se mu je, da je ta zadnji obisk groba, v katerem počivata oče in mati, prav neumesten, zakaj zavedal se je, da žali spomin svojih staršev, ko pride k njima z namenom v srečo, prodati svoj dom. Počasi je korakal čez polje, med njivami in ob travnikih, kakor bi se hotel posebe posloviti od vsakega koščka te zemlje. Začelo se mu je dozdevati, da ga le nekaj veže na to zemljo in začel je spoznavati, da je mogoče ljubiti svoj rodni kraj in svojo domovino. Ob grobu svojih staršev, na ubožnem topolskem pokopališču se je spominjal ljubezni, ki sta jo oče in mati gojila za njegovo domačijo, in to je tako vplivalo na njegove živce, da je hitro zapustil pokopališče, prav kakor bi bil svojim obiskom razžalil mrtve starše.

Ko je prišel domov, mu je Tomaž naznanil, da je notar že v sobi.

Hitrih korakov je hitel Marko v hišo.

Notar je bil mož rdečih lic in tolstega života. Sedel je mirno na prostornem fotelju in praznil bokal, ki ga je bila stara Jerica postavila predenj. Nič mu ni bilo mar, da je tako dolgo čakal na Marka, saj mu je notarski tarif jamčil, da bo to čakanje dobro honorirano. Kar se je njemalo z notarskim tarifom, to mu je bilo vedno po volji.

Marko se je notarju predstavil. Notar mu je prijateljsko stiskal roko in ga težko sopeč zagotavljal, da ga neizmerno veseli seznaniti se z njim.

»Ta se je tudi že napol pokmetil,« je mislil Marko, ko je premo-tril notarja. »Obleden je kakor kak filister z dežele. Suknja mu je pretesna in se sveti na rokavih, zlata verižica je tako debela, da bi nanjo lahko obesil sidro vojne ladje in kravata je seveda rdeča, ker se najbolje ujema s črno salonsko suknjo. Ko bi imel kak pošten prigrizek bi mu ga ponudil, če da bi videl, če si trebi zobe z vilicami in si briše ustne ob rokav. In med takimi ljudmi naj bi jaz živel! Za nič na svetu. Nesrečen bi bil vse živ dni.«

Tako je sedeč nasproti notarju modroval Marko in se ni zmenil za to, kar mu je počasi in nekako slovesno razlagal notar. Še poslušal ga ni. Besede so udarjale na njegovo uho, a Marko jih ni razumel. Tudi ko

je notar končno vzel iz svoje mape papir in začel čitati, ga Marko ni poslušal. Rojila mu je po glavi samo ena misel: Notar je človek, ki je študiral na Dunaju, pa se je vendar napol pokmetil — ah, jaz bi bil resnično nesrečen, če bi moral tu ostati.«

Marko je hotel po vsi sili verjeti, da bi umrl od nesreče, če bi ostal v svojem rodnem kraju. Dopolovedoval si je to na tihem pravzaprav že ves dan, a vendar mu je bilo nekako težko pri sreči, ko je notar končno odložil svoje pisanje in vprašal:

»Torej, gospod Košan — ste li zadovoljni?«

»Samo to bi rad vedel, kdo je kupec,« je dejal Marko. »Ne bi rad imel, če bi moj naslednik to posestvo takoj razkosal. Ljudje bi mene potem preslabo sodili in v slabem spominu pač ne bi rad ostal v svojem rojstnem kraju.«

Notar se je nasmehnil, kakor bi se mu zdelo, kako so Markovi pomisleki otročji.

»Bodite brez skrbi, gospod Košan! Vaše posestvo kupi gospod Vrhovec, graščak in občinski svetovalec v Topolni, jako imovit in obče-pošтовan mož, ki je bil tudi že enkrat deželni poslanec...«

»Poznam ga,« se je oglašil Marko, »poznam ga,« kar se nam na svetu.«

(Dolje prihodnja.)

na vino užitnine 18 K 30 vin, v občinah II. razreda pa 13 kron 73 vin. Lepa podpora! — Primanjkljaj za leto 1908. je preračunjen na 1.325.236 K; doklade utegnejodati 1.139.000 K; ostane nepokritega torej 186.236 K. — Deželo so pahnili v velike dolgove. Že sedaj je treba na dolgove na leto odplačevati 106.326 K, po sklepih deželnega zbora do slej pa je treba novih dolgov za 3 1/2 milijona K; novih dohodkov seveda ni od nikoder.

Najlepše pa so napravili z deželno norišnico. Deželni zbor je sklenil leta 1902., naj se zida norišnica z najvišjim potroškom 950.000 K. To da deželni odbor je zidal po svoji glavi tako, da stane norišnica že okoli 1 1/2 milijona K. Po § 18. pravilnika pa sme deželni odbor v nujnih slučajih potrositi največ 10.000 K, v naslednjem zasedanju pa takoj predložiti račun ter prositi naknadnega potrdila. Za predložitev računa in prosvet potrdila se deželni odbor še zmenil ni. Pajer pa je mislil, da bo v novem deželnem zboru tako gospodoval, kakor v starem; zato je trošil in trošil, češ, bodo že potrdili. Ker se je pa sedaj bal zadeti ob ostro kritiko deželnega gospodarstva, se je lepo potuhnil ter ni hotel predložiti računa. Gregorčič in Pajer sta spravila deželo na kraj finančnega propada. Bojita se luči, s katero bi posvetili po deželnem odboru odborniki iz »Slovenskega kluba« in laške ljudske stranke; zato se tako borita proti temu, da bi prišli ti odborniki do uprave.

V deželnem odboru se je godila zadnjih 6 let le Pajerjeva volja, katero pripoznava Gregorčič za edino pravo. Saj ga celo hvali v »Gorici« za modrega deželnega gospodarja! Pajer je napolnil urade z laškimi uradniki tako, da pride na 4 laške uradnike komaj 1 slovenski uradnik. Ob novem letu vrže deželni odbor zvestim višjim uradnikom, ki so izborni plačani, nagrade do 10.000 K. Slovensčino Pajer pridno preganja iz deželnega odbora ter postavlja na njeno mesto laščino ali nemščino. V slovenskih stvarih se je poprej dopisovalo z oblastnjami le slovensko, sedaj laško. — Slovenec, ki pride po opravilu v deželno hišo, ima občutek, da je prišel v neki tuji urad, ki stoji proti njemu tako, da bi moral smatrati za milost, če sploh dobi, kar hoče. — Pritožbo proti deželnemu odboru je polno. Tako ne bo slovenski kmet nikdar pozabil tega, da se je delilo lani seno v Furlanijo zastoj, za slovenskega kmeta ga pa ni bilo niti za denar. — Deželni odbor dovoljuje pa tudi gorostasne reči; tako n. pr. dobiva irredentovski, Slovensce stramoteži laški dnevnik »Corriere« v Gorici iz deželne hipotečne banke stalno letno podporo. Ni čuda, da se v zadnjem času tako krepko bori za Gregorčiča in Berbuca. — Najnovejšo o zapravljanju deželnega denarja od strani deželnega odbora je to: naša dežela se ni udeležila jubilejnega spreveda na Dunaju. Ali deželni odbor je imel že vse pripravljeno ter je bil že določil udeležnike iz slovenskega in laškega dela dežele. Te dni je moral plačati 1366 K 6 vin. za obleke ribičem v Gradežu, ki so imeli iti v spreved. Koliko pa je strošek za Slovence?

Kamor se obne naš deželni odbor, na vseh straneh je tak, da ga mora obsojati vsakdo, kdor ima le še količkaj pameti v glavi. In obsojajo ga pri nas pošteno. Obsojajo so ga, dokler je bil napolnjen postaven, obsojajo ga pa še posebno sedaj, ko je protipostaven ter se vidi njegovo delovanje v vedno grši luči.

Da pušča centralna vlada goriški deželni odbor v funkciji, to je škandal, kateremu se upirajo vsi razumni na Goriškem. Mi zahtevamo razpust deželnega zbora in nove volitve, ki brez dvoma prinesejo drugačno konstelacijo v deželni zbor, da bo mogoče potem hitro napraviti konec za ljudstvo tako škodljivemu delovanju sedanjega deželnega zbora.

Sprememba v ministrstvu.

Bienertova misija.

Dunaj, 10. novembra. Za ministrskega predsednika določeni baron Bienert je danes cel dan nadaljeval pogajanja z raznimi strankami. Predpoldne je konfiriral s poslanci dr. Fuchsom, baronom Morseyjem, popoldne pa s Hrubanom, Udrzalom, Šramkom in dr. Začkom, dr. Šušeršičem, Concijem, Čelakowskim, Romančukom, Abrahamowiczem, z gališkim namestnikom Bobrzenskim in deželnim maršalom grofom Badenijem.

Bodoči ministri.

Baron Bienert je izjavil voditeljem, ki so bili danes pri njem, da imenik ministrov, ki se raznaša v političnih krogih, ni resničen. Vsi, ki so govorili z Bienertom, so dobili vtisk, da je Bienert opremljen z zadostnimi pooblastili, da more po potrebi tudi parlament razpustiti.

Danes je dispozicija taka, da postane dr. Schreiner nemški minister, grof Stürgkh ali dr. Pergejt pa nemški minister. Dr. Derschatta ostane želez. minister. Istotako ostaneta v ministrstvu najbrže tudi oba dosedanja češka ministra. Iz Prage pa se poroča, da je bil poslanec Čelakowski je zato brzojavno poklican na Dunaj, da postane češki minister, dočim prevzame Prašek poljedelsko ministristvo. — Glede naučnega ministristva je baron cesar izrazil željo, naj postane naučni minister tak moč, ki ni v nikakih dotiki z akademskimi krogi.

Nove ovire. — Sestava ministristva se je odgodela.

Dunaj, 10. novembra. Nemški svobodnomisljeni poslanci so hudi na Bienert, ker se je pri pogajanjih s parlamentarci pokazalo, da vpliva nanj krščansko-socialni spletkarji. Kriza se je vsled tega zelo poostila, tako da se najbrže sestavi le prehodno uradniško ministristvo, ki bi ne smelo ostati na krmilu dalje kakor štiri tedne. Med tem časom bi se pričelo s pripravami za sporazumljenje, nakar šele bi bilo Čehom in Nemcem mogoče vstopiti skupno v koalicijsko ministristvo. — Rok za spopolnitev novega parlamentarnega ministristva se je podaljšal za en dan. Pozno zvečer je baron Bienert konfiriral se s trgovskim ministrom dr. Fiedlerjem. Predsednik državnega zbora, dr. Weiskirchner, skliče najbrže že jutri konferenco načelnikov vseh velikih političnih strank. V petek bo potem Bienert predložil cesarju imenik novih ministrov.

Proti Andassyjevi volilni reformi.

Budimpešta, 10. novembra. Vključ policijski prepovedi so priredili socialni demokratje snoči velike demonstracije proti novi volilni reformi. Ker se jutri volilna reforma predloži parlamentu, se jutri demonstracije ponove. Obenem so proglasili socialni demokratje za ta dan splošni štrajh.

Dogodki na Balkanu.

Senzačni dogodki v Bosni — izmišljeni.

Sarajevo, 10. novembra. Vse vesti o prihodu srbskih in črnogorskih čet čez mejo, o razstrelbi vojašnice v Konjici, o dezertiranju vojakov itd. so izmišljene.

Zveza balkanskih držav.

Carigrad, 10. novembra. Voditelji Mladoturkov si zelo prizadevajo, da bi se sklenila zveza med balkanskimi državami. V ta namen so odpotovali nekateri teh voditeljev v inozemstvo. Mladoturki si žele namreč tako zvezo pod protektoratom Anglije, Rusije in Francije. Zveza bi naj obsegala Bolgarijo, Grčijo, Turčijo, Srbijo in Črno goro. Rumunija bi se ne sprejela. Za tako zvezo se posebno trudi mladoturški voditelj Riza beg, čigar mati je bila Angležinja.

Srbija se oborožuje.

Zemun, 10. novembra. Srbija nadaljuje z oboroževanjem. Na vseh višinah okoli Beograda se kopljejo nasipi ter se delajo utrdbe. Avstro-Ogrska je zaprosila Francijo, Anglijo in Rusijo, naj posredujejo v Beogradu za razoroževanje.

Belgrad, 10. novembra. Belgrajski vseučiliščniki so vložili prošnjo na rektorat, naj se z ozirom na usodepolni položaj vseučilišča predavanja sistirajo. Prošnji se najbrže ugodi, ker so skoraj vsi vseučiliščni profesorji na agitacijskem potovanju v inozemstvu.

Nepremišljene besede nemškega cesarja.

Berolin, 10. novembra. Ker je bila danes v državnem zboru napovedana interpelacija zaradi znane cesarjeve izjave v »Daily Telegraphu«, se je zbornica na vso zgodaj napolnila do zadnjega prostora. Po interpelaciji so govorniki vseh strank pozdravljali interpelacijo, češ, da je treba enodušno protestirati proti cesarjevemu poseganju v zunanjo politiko. — Državni kancelar knez Bülow je prav obširno odgovarjal na interpelacijo. Bülow je rekel, da »Daily Telegraph« ni prinesel popolnoma prav cesarjevega razgovora. Posebno stvar o bojnem načrtu je bila povedana napačno. Cesar ni imel v mislih podrobno izdelanega bojnega načrta, temuč je razvijal le akademične misli. (Smeh). Bilo je to le teoretično razmotrivanje brez praktičnega pomena. Generalni štab ni nikoli preiskuševal cesarjevega bojnega načrta ali kako silno, na burško vojno se nanašajoče cesarjevo delo ter ga poslal na Angleško. Nemška politika napram Burom ni bila dvoumna, temuč je Nemčija transvaalsko vlado pravočasno svavarila ter jo opozarjala, da bo v slučaju vojne z Angleško osamljena. Nemčija je Burom naravnost priporočala, naj se mirno pobotajo z Angleži,

ker o izidu vojne ni dvoma. Cesar je hotel v svoji usodni izjavi povedati, da ga na Angleško slabo poznajo in napačno razumevajo. Dejstvo, da cesarjeva izjava na Angleškem ni napravila tistega vtiska ki ga je želel cesar, je provzročilo v Nemčiji hudo razburjenje in britko obžalovanje. Bülow je uverjen, da bo to pripravilo cesarja do tega, da bo v bodoče tudi v privatnih razgovorih zdržljiv in zmeren tako, kakor je to v interesu enotne politike, pa tudi za ugled krone neobhodno potrebno. Ako bi se ne zgodilo tako, ne mogel bi niti Bülow, niti njegov naslednik prevzeti odgovornosti nase. To lekcijo na cesarjev naslov je sprejela zbornica z vsestranskim pritirjevanjem.

Francoško-nemški konflikt poravnani.

Berolin, 10. novembra. Nemški državni tajnik Kinderlen in francoski veleposlanik Cambon sta danes v ministristvu zunanjih del podpisala izjavo, v kateri francoska in angleška vlada obžalujeta dogodek v Casablanci. Obe vladi izročite vso stvar razsodišču, ki določi, katera vlada mora izreči drugi obžalovanje.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 11. novembra.

— **Simplificissimus.** Ta list se tudi v Sloveniji mnogo čita, kar obžalujemo, ker se v njegovih dvotipnih kaže največkrat tista prvotna nemška bestialnost, katera dela Nemce neprijateljenega in sovražnega po celem svetu. Zadnjo svojo številko je »Simplificissimus« posvetil Balkanu. Priznati moramo, da kaj tako svinjskega še nismo čitali v nobenem jeziku sveta; tako svinjsko korito iztesati je v stanu le nemška sirovost, kateri na svetu ni para. Od uši, od stenice vse mrgoli in človeku se v pravem pomenu besede vzdiguje žolodec, ko pušča nase vplivati te smrdljive sadove nemške quasikulture. Srbski kraljevič, ki kakor Tell strelja na uš vrhu glave svojega očeta; črnogorski prestolonaslednik, ki sklepa pobratimstvo s kraljevičem Jurjem s tem, da oba razgrizeta stenico; srbska mati, ki doji dva prešička na svojih prsih; srbski generalni štab, kateremu kaže lazeča uš črte po vojni karti; srbska armada, ki si univa noge ter s tem okuži Drino; srbska armada, ki bi rada kapitulirala, pa se mora do zadnjega močja postreliti dati, ker nima niti enega čednega, belega robca, da bi ga obesila na drog, vse to so smrdljivosti, kakor bi si jih izmislil le alkoholik, po blatu se valjajoč! Vse to zverstvo naj prečita Slovenci, in gotovo nam pridrži, če zahtevamo z vso odločnostjo: S tem nemškim svinjakom proč iz slovenskih lokalov!

— **Deželni predsednik baron Schwarz** je snoči priredil veliko večerjo, na katero je povabil vsakovrstne aristokrate, torej najbolj žalostno družbo, kar je je na Kranjskem. Ali je bila to morda gospoda deželnega predsednika zadnja večerja?

— **Otroški vrtec v Idriji.** V listih se je objavila vest, da je c. kr. deželni šolski svet potrdil ustanovitev otroškega vrta v Idriji, pozabili pa se je povedati, da ga bodo oskrbovale Uršulinke iz Ljubljane. Otroški vrtec je v Idriji potreben, ker so matere večidel primorane pečiti se s postranskim zaslužkom pri čipkarstvu, na škodo vzgoji otrok, a naj bi se bil ustanovil s posvetnimi učiteljicami, a ne uršulinkami, ki bodo skrbale ne za pravo vzgojo izročenim otrokom, marveč za klerikalno. Tudi prostori, v katerih je sedaj nastanjen vrtec, so nedostatni, navadne stanovanjske sobe, ki so komaj 2,8 m visoke. Kako je mogla izdati deželna šolska oblast v takih razmerah svoje privoljenje, je res neumljivo. Vidi se, da si hoče klerikalizem na vsak način in v vsemi mogočimi pripomočki pod zaščito vlade utrditi tla v Idriji.

— **Iz štajerskega deželnega zbora.** Predlog poslanca Roškarija in Roša, naj bi se v ljudskih šolah poučevalo obvezno najpotrebnejše predmete o kmetijstvu, se je izročil deželnemu odboru v poizvedovanje. — Po daljši debati je bil sprejet predlog, da se stalnemu učitelstvu šteje v pokojnino tudi dve leti provizorne službe pred izpitom usposobnosti. Službovanje pred letom 1871. se računa le za 2/4. Sklep stopi v veljavo z novim letom 1909. — V deputacijo, ki se gre pokloniti cesarju k jubileju so bili izvoljeni izmed Slovencev dr. Jurtela, dr. Jankovič in Robič. — Namestnik grof Clary je med splošno napetostjo odgovarjal na interpelacijo poslanca Wastiana, ali je res poslanec dr. Benkovič na pritožbo, da se na Spodnje Štajersko pošiljajo uradniki, ki nimajo srca za ljudstvo,

ki ne znajo jezika ter so sploh popolnoma tuji ljudje, odgovoril z besedami: »Občudujem, da slovensko ljudstvo take razmere tako mirno prenaša.« — Namestnik je v odgovoru sicer zanikal, da bi bil rabil ravno te besede, vendar je priznal, da sta z dr. Benkovičem govorila o jezikovni kvalifikaciji političnih uradnikov na Spodnjem Štajerskem, in ko se je poslanec pritoževal, da je le malo političnih uradnikov zmožnih slovensčine, je namestnik temu takoj pritrdil ter obžaloval, da se v kljub njegovemu prizadevanju ne nezdruže razmere dosedaj še niso mogle odpraviti. Namestnik je naglašal, da se ne da tajiti, da je potrebno pomnožiti na Spodnjem Štajerskem število slovensko govorečih uradnikov, ker je res nezno, da pri nekaterih oblastnih poedinah uradniki še vedno morejo le s pomočjo tolmača obcvati s strankami. Take razmere zavlačujejo pravočasno rešitev ter vplivajo na stranke, da se jim omaje zaupanje do oblastni. Namestnik je priznal, da je pri tej priliki morda res izjavil, da je priznanja vredno, kako se slovensko ljudstvo celo napram takim neznošnim razmeram mirno vede. — S tem je namestnik fakično priznal vse, kar je o tem posl. dr. Benkovič trdil v državnem zboru. Vse ostalo zavijanje in ovijanje je bilo namenjeno le skelečim nemško-nacionalnim ranam. Iz cele izjave pa je razvidno, da je namestnik grof Clary bela vrana, ki si upa svoje nazore o pravičnosti in enakopravnosti tudi povedati.

— **Ethina Kristana** so izpustili iz zapora na Sušaku. Pripeljal se je danes dopolne v Ljubljano.

— **Demonstracije v Zagrebu.** Vsled dogodkov na Reki so bile prednočnjim v Zagrebu demonstracije. Redarstvo je bilo pripravljeno nanje, zato je izdalo na občinstvo razglas, v katerem se pozivlja na mir in red. Obenem so poklicali vojaštvo, večinoma konjenice, v vse »nevarnejše« kraje mesta, da je bil Zagreb kot v obsednem stanju. Tudi orožnikov je bilo v vsakem kotu vse polno. Demonstrantje, ki so se zbrali pred uredništvom »Slob. Riječ« in ki so jih frankovski najeteži izživali že, ko so se zbirali, so šli po nekaterih ulicah, a kmalu jih je vojaštvo in policija ter orožništvo pršlo na vse strani. Ko je neki človek zaklical »Abzug Frank«, planili so nanj štirje policaji z detektivom in ga uklepili, dasi je zatrjeval, da gre mirno z njimi. Na Preradovičevem trgu je pa prišlo med demonstranti in policijo do hudega boja, v katerem je bilo 20 oseb ranjenih, ena med njimi težko. Prihitela je konjenica, ki je razpršila zadnje demonstrante. Pozneje so nastopili ulanci, pa niso imeli ničesar opraviti. Aretiranih je bilo mnogo oseb.

— **Še hušje nego v Ljubljani.** S. Delić, uradnik okrožne blagajne v Zagrebu, je pri prednočnjih ondtonih demonstracijah zaklical: Abzug Frank! Policaji so ga zvezali in odvedli v zapor. Obsojen je bil na 14 dni zapora in na izgon leto dni iz Zagreba, dasi je tam stalno nameščen. V Zagrebu vlada prava strahovlada. Listi se plenijo vse vprek, ljudi pa zapirajo za malenkosti in jih sodijo kot hudodelce.

— **Iz šolske službe.** Dosedanja suplentinja v Polhovem gradcu gđ. Ivana Mesecc je nameščena kot suplentinja v Črnci vasi, ker je ondota učiteljica gđ. Josipina Muc zaradi bolezni dobila dopust.

— **Iz gledališke pisarne.** V petek se uprizeri prvič Straussova opereta »Netopir«. — V nedeljo popoldne narodna drama »Divji lovec«. zvečer zadnjič opera »Maddama Butterfly«.

— **Slovensko gledališče.** Opera »Samson in Dalila« se je večeraj predstavljala v tretjič in je zopet imela najlepši uspeh. V prvi vrsti je to zasluga g. Šipankove, ki je resnično izborna peka in igrala, poleg nje pa zaslužko pohlvalo tudi gg. Fiala in Vulakovič ter zbor.

— **Slovensko gledališče v Gorici.** Člani slovenskega gledališča bodo 22. in 23. t. m. predstavljali v goriškem »Trgovskem domu« igrokas »Makara« in burko »Nioba«.

— **Godowsky v Ljubljani.** »Glasbena Matica« priredi dne 20. novembra koncert slavnega ruskega pianista Leopolda Godowskega.

— **Gospa Lili Nordgarova** je svoj honorar pri zadnem dobrodelnem koncertu »Glasbene Matice« naklonila dobrodelni akciji za »Otroka«.

— **Za Trubarjev spomenik** je poslal g. Josip Čad. gostinčar na Spodnem Ročniku, blagajniku 10 K. Iskrena hvala!

— **Nova hrvaška opereta.** V soboto in nedeljo se je igrala v zagrebškem gledališču nova opereta hrvaškega komponista Srečka Albinija »Baron Trenk«. Opereta je umetniško delo v vsakem oziru in je uspešno sijajno. Predstavo je vodil Albini sam. Delo je prepleteno s mo-

tivi slovaških narodnih pesmi. Vsi listi so polni hvale o njegovi dovršenosti. Opereta je bila najprej igrana v Lipskem. Morda bi jo kazalo uprisoriti tudi pri nas.

— **Nastop kazal.** Izmed preteklih teden obsojenih demonstrantov so nastopili večeraj svojo kazen Jošt Bajželj, Ignacij Mravljec, Milan Makar, Fran Parkelj in Jakob Turzan — vsi pri o. kr. deželnem sodišču ljubljanskem. Anton Hojnik je pa večeraj nastopil svojo kazen pri o. kr. okrajnem sodišču ljubljanskem.

— **Naš »Narodni dom« bodi dom našega naroda!** Po viharah časih odpro se jutri pod okriljem slovenskega »Sokola« prvikrat zopet duri našega »Narodnega doma« prvemu ljudskemu koncertu. Hvalevredna misel! Kakor je po večerajšnji notici posneti, nastopi ob ti priliki prvič tudi naša »Slovenska Filharmonija«. Tako torej se jutri duri »Narodnega doma« odpro Slovence vseh slojev slovenske Ljubljane in žeteti bilo, tudi oddaljenejšim gostom in bratom Sokolom izven Ljubljane. In tako je prav! Kakor nas je družila viharna doba septembrskih krvavih dogodkov, kakor smo se v bratoljubju shajali — kar še nikdar preje ni bilo — pri dosedanjih ljudskih koncertih na takorekoč nevtralnih tleh, tako je tudi opravljeno pričakovati, da se snidemo tudi jutri v izreono slovenskih prostorih v dvorani našega »Narodnega doma«. Naj bi tudi oni, ki so se doslej izogibali svojega »Narodnega doma«, ob ti priliki porekli: Kar še nikdar ni bilo, ali vsaj že dolgo ne, to mora biti sedaj, ko nam naš skupni sovražnik s svojim zgledom v vsak dan polnih prostorih kazine odločno kaže: Kje je naš »Narodni dom«! Tudi Nemci imajo svoje nemške gostine v Ljubljani, ampak glavno narodno torišče tvori sedaj le nemška kazina. Zakaj bi se ravno mi Slovenci dan na dan potikali le zunaj našega ponosnega »Narodnega doma«? Čujemo, da se namerava vsaj vsak drugi četrtke prirejati slične koncerte v »Narodnem domu«. Dolžnost Slovencev bodi, da vsaj ob teh prilikah zopet najdejo pot do svojega — »Narodnega doma«. Duri »Narodnega doma« so vsakemu na stežaj odprte. Slovenci, jutri na ljudski koncert v »Narodni dom«!

— **IV. zabavni večer** priredi v soboto 14. t. m. telov. društvo »Sokol I.« v meščanski restavraciji (A. Dekleva) na Sv. Petra cesti štev. 47. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina 40 vinarjev.

— **Mlad potepuh.** Dobrih 11 let stari Jože Vrenk je že pred dvema letoma ušel z doma na Viču in se od takas, napol podivjan, potepa od kmeta do kmeta. Čim izve zanj šolsko vodstvo in ga pozove v šolo, ubriše jo nemudoma v drug kraj. Duševno in telesno je popolnoma zane-marjen. Niti očenaš ni ne gre več gladko. Nosi od odraslih mu podarjeno obleko, ki mu ohlapna in raztrgana visi po životu. Na vratu je močno škrofeljnat, bil je baje še operiran. Začetkom preteklega meseca se je znašel na Škaručni, toda še isti dan, ko ga je šolsko vodstvo pozvalo, naj obiškuje šolo, jo je mahnil naprej, se tri dni sukal po Vodi ali pri raznih posestnikih, potem pa baje odšel v hribe. Deček sodi nujno v vzgajališče za zanamernenje, sicer postane nevaren človeški družbi. Kjer se ga saloti, naj se ga s primernim spremstvom odpravi na vars v no 80-dišče v Ljubljani, ki ga bo vzelo v svojo skrb.

— **Fr. Pavšnar**, o katerem smo večeraj pisali, da je v soboto odšel z doma, ne da bi se vrnil, se nahaja od 9. t. m. v deželni bolnici.

— **Krajni šolski svet v Krtni** se zahvaljuje vsem dobročelnim železniškim delavcem v Bekštajnu in Anlaftalu Tauertunelu za njih darila za novo šolo v Krtni in jim želi mnogo zaslužka in sreče v tujini, kjer niso pozabili svoje slovenske domovine.

— **Umrla je** v Ribnici gospa Matilda Rudesch rojena Kants soproga g. dr. Teodorja Rudescha v starosti 68 let N. v. m. p.

— **Mestni urad celjski** je dne 9. novembra na nedoločen čas zatvoril okoliško deško in dekljsko šolo pri šolskih sestrah radi epidemično nastopajoče škrlatice med mladitjo v okolici celjski.

— **C. hr. davkarijski in depozitni urad v Celju** se preseli v nove ubikacije v Kovaskih ulicah dne 11. novembra.

— **Posejilnica v Mariboru** raspisuje devet ustanov za slovenske velikešole po 300 K na leto ter tri podpore po 300 K tudi namenjene slovenskim velikešolcem. Prošnjo je vlagati do 20. novembra t. l.

— **Kolike stane od Nemcev razbita slovenska glava?** Nič več, nič manj nego 1200 K avstrijske veljave! Ali ne g. dr. August v. Plachky? Občinski odbor v Ptujju je namreč

(Dalje v prilogi).

aklenil obče znano nesramno resolucijo, v kateri očka Ornič s svojim štabom sveto zatrjuje, da je zadostno skrbel za varnost Slovencev dne 13. septembra. In glejte! Dokaj kmetov — o inteligenci tu ne govorimo, je bilo telesno poškodovanih pri rabukah. Dotični so dobro vedeli, kdo jim je vrtil luknje v glavo, kdo jih je bil in pretepal. Ptujski špisburgerji so bili v groznih skrbah, kaj bo, če kulturni svet izve, kako barabsko so se vedli, pa so našli pota in sredstva, da napadeni molče in drže jezike. Več pa ve povedati g. Peter Kureš, gostilničar in posestnik v Podvinčih pri Ptuj.

Ustrelil se je v Celovcu stavbni vodja Henrik Reiter. Vzrok nezdravljiva bolezen.

Umrli je v Gorici dr. Aron Lutz, bivši mestni protofizik in znan zdravnik, star 69 let.

Električni tramvaj v Gorici obetajo že dolgo časa. Tir zanj je narejen in vse drugo pri tem potrebno, vozovi so tudi tu ali tramvaj še vedno ne teče. Naglica ni prida, si mislijo goriški mestni očetje in po tem se ravnajo s čudovito doslednostjo. Reklo se je, da bo tekel tramvaj začasno do Korna, pa tudi to se ni zgodilo. Dvovozna cesta na Gorisček tudi ni še gotova. Po mestu se govori, da se otvori tramvaj do Korna, kaj, ko se vrne v Ogrskega dr. Venier in Pinaučig, ki sva šla s pooblastilom municipija tja kupovat konje za električni tramvaj!

Zaradi nevarne grožnje so zaprli v Trstu upokojenega ognje-gasca Franca Komarja. Grozil je Jerneju Šanu, da ga ustrelil. Našli so pri njem samokres in 23 patron.

Velika elektrarna na Reki. Konsorcij angleških, francoskih, ogrskih, hrvaških in reških kapitalistov namerava pri Reki zgraditi velikan-sko elektrarno. Za proizvodnjo elek-trike bodo uporabili sapove pri Otočcu, od kjer se napravi 20 km dolg vodni predor, na katerega koncu bo elektrarna. Elektrike se bo proiz-vajalo za 36.000 konjskih sil, katere moč se bo po lahko povečala na 100.000 konjskih sil. Električna bo lahko služila za razsvetljavo in indu-strijske namene Reke. Opatije in dal-minskih mest. Z Reko že teko po-gasjanja zaradi oddaje električnega toka. Podjetje je nadalje predlagalo trgovinskemu ministrstvu, da bi se promet na železniški progi Reka Mo-ravica vršil s električnim obratom. Kapital konsorcija znaša 25 milijonov kron.

Zaradi razžaljenja Veličanstva so zaprli v Zagrebu Stefana Bata, urednika socialistične „Slov. Rijede“. V tem listu je izšel članek, v katerem je državno pravdnštvo vi-del tako razžaljenje.

Reparatni umor. V Babinigredi pri Oseku je neznan zločinec umoril trgovca Nikola Nikolića in ga oropal.

Slovenci v Ameriki. V Garrett Pa. je umrl 27letni A. Kopitnik, doma iz vasi Okrog pri St. Rupertu na Dolenjskem. — V Wanke-gan III. je umrla zavedna Slovenka Ana Šusteršič, ena izmed naj-bolj priljubljenih Slovenk v Wanke-ganu. — V Frontenac, Kansas, se je zastrupil vsled plina v premogovniku 38letni Franc Mak iz St. Jurja na Štajerskem.

Prvi „Kinematograf Pathé“ proji „Edison“ na Dunajski cesti nasproti kavarni „Europe“ ima od danes do vseh petka sledeči spored: Avtomobil v službi vlomilcev. (Komično). Pes maščevalec. (Zaloigra). Izlet v francoske kolonije. (Zanimiv naravni posnetek). Kitajska senčne igre. (Prekrasna projekcija in barvah). Silen vihar. (Jako komično). Dodala se bo še ena slika izven sporeda.

Ogenj. Snoči okoli 6. zvečer je nastal v skladišču posestnice, mesa-ri in trgovke na Viču Ane Škrlove ogenj, ki se je tako naglo razširil, da niso mogli obvarovati tudi hleva. Fr. Pleškota, ki je pogorel do tal. Živino so vaščani še pravočasno rešili. Pri skladišču je pogorel samo leseni ode-lek in zanj tudi vse blago. Ogenj je nastal najbrže vsled tega, ker je nekdo s prosto lučjo šel v skladišče. Domača požarna bramba je bila naglo na lici mesta a z gašenjem vsled neke napake pri brizgalni ni mogla pričeti. Škoda je znatna in je bil ogenj v par urah lokaliziran.

Voz in konja odpeljal. Var-nostnim oblastim dobro znani bivši krebčar Anton Poznik je služil v Kamniku za hlapca. Ker mu ta posel ni posebno ugajal, je postal somosto-ven v toliko, da je sedaj gospodar konja in voza, ki sta bila preje last njegovega gospodarja. Nepridiprav je včeraj zapregel in se neznan kam odpeljal. Sledili so ga do Mengša, potem pa baje ne vedo, kam je krenil. Ker bode skušal kje oboje pod kako pretežno spečati, se občinstvo pred nakupom svari, da ne bode imelo vsled tega potem kakih neprilic.

Ne bode prav. Ko sta včeraj dva aluga nemškega gledališča nekaj

peljala v mesto in je hotel užiti nekaj paznik mitnice na Marije Teresije o-estti pogledati, ako imata kaj daco podvrženega blaga, stopi eden k njemu in ga sune v prsi ter mu s tem prepreči, da ni mogel izvršiti svoje službe. Zadeva pride pred so-dišče.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvaja odpeljalo v Ame-riko 23 Hrvatov in 36 Slovencev, nazaj je pa prišlo 16 Slovencev in Hrvatov. Na Reko je šlo iz Kremša 17, iz Möllbrücka 41, s Tirolskega pa 20 Hrvatov. 14 zidarjev je šlo iz Ljubljane v Gorico, 16 pa v Kormin, 10 Hrvatov se je povrnilo iz Beljaka v Zaporež, 12 Macedoncev je šlo pa iz Möllbrücka v Belgrad.

Pozabljeno blago. Dne 28. m. m. je neka gospa na trgu kupila dve vreči krompirja in nekaj zeljnatih glav in prodajalki naznanila, naj ji pripelje blago na dom. Prodajalka pa si ni zapomnila natančnega naslova, nego le to, da stauje gospa blizu vojašnice pešpolka št. 27. Ker ni mogla najti bivališča dotične gospe, je spravila blago na Martinovi cesti št. 24. Ker se utegne blago pokvariti, naj pride ali prodajalka ali kupovalka po to blago.

Zamenjala je v nedeljo po kon-certu neka dama v kavarni „Union“ nov dežnik s starim. Prosi se, da prinese zamenjenega nazaj v kavarno „Union“.

Danes zvečer je „Martinov koncert“ v kleti hotela „Union“. Svira „Slovenska Filharmonija“. Za-četek ob 8. zvečer.

Kavarna „Leon“ na Starem trgu je zopet vsak dan vso noč od-prta. Glej inserat.

Demonstracije pred sodiščem.

Vzkljene obravnave.

Žiga Vodušek (po državnem pravdnštvu — Sigismund), je bil obtožen, da se je dne 19. septembra, hoteč skozi Židovske ulice v Narodno kavarno, vmešaval v poslovanje vhod v Židovske ulice zapirajoče orožniške patrulje in pri tem razžalil mestnega stražnika Ivana Pusta z besedami: „Katero številko imate? Jaz Vam bom že pokazal. Jutri bom prej na magistratu, kakor Vi, se bom pritožil.“ Cela zadeva je bila najprej pri deželnem sodišču, ker je državno pravdnštvo zasledovalo obtoženca vsled hudodelstva javnega nasilstva v smislu § 81, a zadeva se je odstopila okrajnemu sodišču, kjer se je vršila glavna razprava dne 14. oktobra.

Obtoženec se je tedaj zagovarjal, da z orožniki sploh ni imel ničesar opraviti, pač pa da ga je stražnik Ivan Pust brez povišanja sunil v prsi in da je zato zahteval od njega številko ter izrekel one besede. Priči L. Schwentner in Viktor Skaberne sta izpovedala, da Židovska ulica ni bila tedaj zaprta, kar je tudi potrdil tedaj tamkaj stoječi orožnik Andrej Zoro v svoji izpovedbi, češ, da ni imela tista patrulja nalogo, za-preti Židovske ulice. Ivan Pust, mestni stražnik ni imel naloga, za-preti ulice, bil je z „letečo patruljo“, ki je prišla z Brega v Židovske ulice. Izpovedal je tedaj, da je videl Vo-duška mešati se med orožniki, da je zato pristopil in ga opozoril, da naj se odstrani. Ker pa ta le ni hotel proč, trdeč, da hoče v Narodno ka-varno, ga je potegnil za rokav pro-č. Vodušek se je nato legitimiral ter iz-rekel one besede. Ker je bil boljši človek, ga je Pust spustil skozi ter se tudi prepirčal, da je res šel v Na-rodno kavarno.

Prvi sodnik se ni mogel prepri-čati o krivdi obtoženčevi ter ga je oprostil, meneč, da je obtoženec z inkriminiranimi besedami le hotel po-vedati stražniku, da se bo pritožil proti njegovemu postopanju.

Državni pravdnik je vložil priziv in deželno kot prizivno sodišče je sklenilo, da zasliši še enkrat stražnika Ivana Pusta.

Ivan Pust priseže in izpove, kakor pri prvi obravnavi. Potrdi, da je bil pri leteči patrulji in prišel z Brega v Židovske ulice.

Predsednik: Ali so bile tedaj Židovske ulice zaprte?

Priča: Da, tedaj so bile za-prte!

Predsednik: Ali je bil orožnik Zoro tam?

Priča: Da, tam na vogalu.

Predsednik prečita izpovedbo orožnika Zorca, ki pravi, da tedaj ni imel naloga zapreti Židovskih ulic.

Priča ne ve, če so imeli orož-niki nalogo, zapreti ulice. Priča je imel nalogo, odstraniti vse osebe, ki so se hotele zbirati na ulicah.

Dr. Šavnik: Vodušek je bil vendar tedaj popolnoma sam!

Priča (osorno): To je moja stvar, jaz sem ga odstranil!

Priča zanika, da bi bil sunil obtoženca, dočim obtoženec od-ločno vztraja pri svoji prvi trditvi in ravno tako odločno zanika, da bi se bil mešal med orožnike.

Državni pravdnik Trenz je mnenja, da je obtoženec vsaj zagrešil prestopok po § 312 k. r. Priča Pust je izpovedal, da ga ni sunil, torej ob-toženec ni imel nikakega povišanja iz-reči one besede, ki so gotovo žaljive za stražo. Obtoženec pa se je tudi, kakor je povedal priča Pust, pre-rekal z orožniki, kar čini prestopok po § 314. Predlaga, da sodišče ugo-di vzklicu in obsodi obtoženca.

Dr. Šavnik: Obtoženec je po dolgi poti priromal do zadnje postaje. Preiskava se je uveljavila proti njemu zaradi hudodelstva javnega nasilstva po § 81, potem je stal pred okrajnim sodiščem in sedaj končno tu. Okrajno sodišče ga je oprostil, in prepirčan sem, da ga bo tudi to sodišče. Cela ovadba sloni edinele na izpovedbi priče Pusta. Ali izpovedbe te priče so se od tožbe do tožbe tako razvijale, da ni mogoče na podlagi teh izpo-vedb obsoditi obtoženca. Najprej je trdil, da je obtoženec hotel s silo udreti skozi kordon, potem je rekel, da si ni rabil, in končno je celo dejal, da je obtoženec hotel oditi, ko ga je pozval naj odide, po Židovskih ulicah. O kakem vmešavanju v smislu § 314 ne more biti nikakega govora. Priča trdi, da je obtoženca p tignil za rokav, dočim obtoženec odločno trdi, da ga je priča sunil. In s tem je imel obtoženec povod, da je izre-kele one besede. Ako ga je vprašal za številko, je to moral storiti, da mu je bila pritožba mogoča. In kakor je res, se je obtoženec tudi pritožil. Predlaga, da se vzklic zavrne in po-trdilo oprostilna razsodba prve in-stance.

Predsednik proglasi razsodbo, po kateri je sodišče deloma ugo-dilo vzklicu državnega pravdnštva ter spoznalo obtoženca krivim, da je v smislu § 312 žalil stražnika Ivana Pusta z besedami: „Jaz Vam bom že pokazal, jutri bom prej na magi-stratu, kakor Vi.“ Obtoženec je imel pravico, pritožiti se proti postopanju stražnika, a to na kompetentnem mestu, ker je za zabrusil stražniku te besede v obraz, za kar bi bil moral kot jurist vedeti, da ni dopustno, kaže to dejstvo vse znake prestopka v smislu § 312, ter se obtoženec obsodi na 20 £ globe, v slučaju neizpolnje-vosti v 48 ur zapora. Potrdilo pa je sodišče deloma razsodbo prvega so-dišča ter oprostil obtoženca pre-stopka v smislu § 314.

Jurij Kralj, brivski pomočnik v Ljubljani, je bil obdolžen, da je dne 18. septembra ponoči zaklical v bližini justične palače orožnikom, ki so gnali nekega aretiranca v zapor, psovko „svinje“. Zadeva je bila pri deželnem sodišču, ki jo je odstopilo okrajnemu.

Obtoženec se je pri okrajnem so-dišču po svojem zagovorniku dr. Fur-lanu zagovarjal, da je šel tedaj gledat k sodišču, ali bodo izpustili aretiranega inž. Prelovoška. Nazaj grede prideta oceli množici kakih 20 do 25 oseb nasproti dva orožnika z aretovancem. Neki orožnik je vehementno zaklical „Platz machen“, naker se je množica razdelila, nekateri k zidu sodišča, drugi pa na cesto. Obtoženec je stal popol-noma sam na cesti, par korakov od pločnika. Ko sta orožnika odšla mimo, so se iz množice slišali kliči: „Tako se ne sme delati, to je škandal. De-lajte s človekom človeško, ne pa ži-vinsko“. Ko sta prišla orožnika od množice že kakih 6 korakov naprej, se je eden od orožnikov obrnil, šel par korakov po pločniku nazaj, gledal po množici, kakor bi koga iskal, potem pa skočil na obtoženca in ga aretiriral. Obtoženec pa je bil ves čas miren in ni nič klical.

Priča orožnik Franc Morel je tedaj izpovedal, da je videl obtoženca par korakov pred seboj in videl celo migljaj ustnic, ko je zaklical „svinje“. Skočil je naravnost k obtožencu in ga aretiriral. Priča Ivan Šešek je samo slišal klic „svinje“ in sicer tako glasno, da se je moralo čuti na sto korakov daleč. Priči orožnika Adamič in Škoda nista čula klika, ker sta bila bolj oddaljena, videla sta le aretacijo. Šest civilnih priči je izpovedalo, da je bil obtoženec popolnoma miren, da ni kričal, vseh šest pa je potrdilo, da je orožnik šel bil kakih 6 korakov naprej, se potem obrnil, storil par korakov po trotoarju, gledal po mno-žici ob zidu, kakor bi koga iskal, potem pa se obrnil k obtožencu in ga aretiriral. Priča Ciril Koch je celo potrdil, da je orožnik najprej pogledal njega, potem šele obtoženca.

Prvi sodnik je oprostil ob-toženca, ker se ni mogel prepričati o njegovi krivdi, naglašujoč, da je samo priča Morel izrecno potrdil, da je videl in slišal obtoženca izreči „svinje“, priča Šešek je psovko slišal, na-sprotno pa je potrdilo 6 priči, katerih verodostojnost ni omejena po iz-povedbi obeh prejšnjih priči, da se

psovka ni izrekle. Ker je smota mo-goča, je sodnik v smislu § 269, 3, iz-rekel oprostilno razsodbo.

Državni pravdnik Trenz je iz-podbijal prvo razsodbo, češ, da je sodnik premalo upošteval, da sta priči orožnika izpovedala pod službeno pri-sego. Priča Šešek je slišal klic, priča Morel pa je celo videl migljaj ustnic h klicu „svinje“. Ta priča je tudi po-vedal, da je bil obtoženec najhujši kričač. Onih 6 priči je izpovedalo le negativno. Vsa množica je bila budo razburjena, ker je mislila, da orožniki preveč strogo postopajo z aretirancem. Da je šel orožnik že naprej in se potem vrnil ter aretiriral obtoženca, ali da ga je precej aretiriral, to nima s stvarjo samo nič opraviti. Na pod-lagi izpovedb tako zanesljivih priči kakor sta orožnika, je dokazano, da je obtoženec v resnici izrekel inkri-minovane besede, prvi sodnik je ne-pravilno presojal dejanski stan, torej je vzklic upravičen in sodišče naj mu ugoti ter obsodi obtoženca.

Dr. Furlan je kot očividec na široko pojasnil cel dogodek v smislu prvega zagovora ter posebno poudar-jal nesoglasje med ovadbo in izpo-vedbo priče Morela, potem pa ne-soglasje med izpovedbo te priče in šestih drugih priči glede aretacije same. Ako se je priča Morel motil, ko je izpovedal, da je bil obtoženec pred njim, da je naravnost skočil k njemu in ga aretiriral, da je naravnost zanikal, kar je potrdilo šest priči, da je bil že šest korakov naprej, se po-tem obrnil, šel par korakov nazaj po pločniku, gledal po množici in potem šele skočil na obtoženca; potem se je tudi lahko zmotil, da bi bil obto-ženec zaklical ono psovko. Predlaga, da se potrdi prva razsodba.

Sodišče je po jako kratkem po-svetovanju potrdilo prvo, opro-stilno razsodbo, zavrnivši vzklic državnega pravdnika, utemeljuje raz-sodbo z razlogi prvega sodnika.

Izjemno stanje.

Danes se je zaključila dne 7. t. m. započeta obravnava proti vodji „Na-rodne tiskarne“, kateremu se je oči-talo, da je dal št. 230 „Slovenskega Naroda“ raznesti, prej nego je dobila o. kr. deželna vlada in o. kr. državno pravdnštvo svoj dolžnostni izvod. In da se je s tem pregrešil zoper § 17 tiskovnega zakona.

§ 17 tiskovnega zakona izrecno pravi, da se mora ob enem, ko se začne časopis razpošiljati ali raznašati, poslati tudi po en izvod v cen-zuro državnemu pravdnštvu in de-želni vladi. Vodstvo „Narodne ti-skarne“ pa je storilo še več, nego zahteva ta določba, kajti vodja ti-skarne, Ignacij Verbaj, je celo ugodil postavno popolnoma neupravičeni zahtevi policijskega svetnika Wratschka, ki je zahte-val, da naj tiskarna počaka še 7 mi-nut po odhodu sluga, ki nese dolž-nostni izvod vladi, češ da rabi sluga toliko časa, da pride iz tiskarne k vladi. Zakon tega ne zahteva, temveč sme oblast kaj takega ukreniti le v izjemnem stanju, in kakor je videti, je to izjemno stanje tudi v resnici nastopilo po septemberskih dneh.

Pred „Narodno tiskarno“ pošilja deželna vlada svoje policijske organe, ki natančno pazijo, kdaj se začne list raznašati, ali se vodstvo tiskarne drži onega 7 minutnega roka med odhodom sluga z dolžnostnimi izvodi in razna-šanjem.

Tako je bilo tudi dne 30. oktobra. Nadzornik o. kr. policijske agenture Ivan Kos je stal pred „Narodno tiskarno“ in je na podlagi svojih „opažanj“ podal sledečo ovadbo:

Pri današnjem nadzorovanju (Überwachung) raznašalcev „Sloven-skega Naroda“ je udano podpisani opazil sledeče: Takoj po 4. uri po-poldne se je zbralo več ljudi v po-slopu tiskarne.

Ob 4. uri 30 minut do 4. ure 45 minut je šlo potem 12 oseb iz tiskarne, ki so po mojem mnenju skrivaj nesli „Slovenski Narod“ pod obleko.

Ob 4. uri 46 minut sta dva dečka odšla z dolžnostnimi izvodi in sicer eden k o. kr. deželnemu predsedništvu, in drugi k o. kr. državnemu pravd-ništvu.

Od 4. ure 50 minut do 5. ure 6 minut je prišlo potem 22 oseb z več-jimi množinami listov iz tiskarne in so se razšli v različne smeri mesta, da jih razširijo.

Ljubljana, dne 30. oktobra 1908.

Johann Kos

k. k. Pol. Ag. Inspektor.

Vsled te ovadbe je državno pravd-nišтво tožilo vodjo „Narodne tiskar-ne“, Ignacija Verbaj, radi pre-stopka v smislu § 17 tiskovnega za-kona.

Ignacij Verbaj se je zago-varjal: Predvsem izjavim, da strogo pazim na to, da se izpolnjuje določba § 17. tisk. zak. in odločno ugovarjam in poudarjam, da ne gredo raznašalci nikdar prej iz tiskarne, nego odideta dva raznašalca — slugi z dolžnost-nimi iztisoma v cenzuro na deželno vlado in o. kr. drž. pravdnštvo. Šele

potem gredo raznašalci in v naši tiskarni sem se celo držal časa 10 min. po odhodu prvih dveh Opravičenega se smatram po določbi § 17. tisk. zak., da bi smel obenem z odhodom slug z dolžnostnimi iztisoma začeti z raz-pošiljanjem lista, toda govoril sem pred 10 dnevi nekako z deželnovlad-nim policijskim svetnikom g. Wratsch-kom, ki je bil mnenja, da mora biti dolžnostni iztis že pri njem, ko gredo raznašalci ven. Pravzaprav je on go-voril o 7 minutah, držali pa smo se pri nas celo 10 minut. Pri nas se na-vadno list da v cenzuro okrog 4. ure 45 minut, okrog 5. ure pa se prične raznašati in razprodajati list.

Priča Ivan Kos, nadzornik o. kr. policijske agenture je izpove-dal: Stal sem pred „Narodno tiskarno“ dne 30. oktobra popoldne od 4. ure naprej službeno na straži in poznam osebno odnašalca dolžnostnih izvodov in potrdim, da sta ta dva odšla z listoma ob 4. uri 45 min. iz tiskarne. Videl nisem, da bi bil prej kdo kak list raznesel. Ob 4. uri 50 min. so pa šli raznašalci drug za drugim iz tiskarne, tako do nekako 6 minut čez 5 uro. Izvedel sem, da je policijski koncipist dr. Mih. Skubelj kupil tega dne en izvod te izdaje „Slov. Na-roda“ ob 4. uri 45 min. v trafiki v Prešernovih ulicah, nasproti pošti. Tako je sam napovedal pri o. kr. dež. predsedništvu ter je vzel tja ta iz-vod, kjer je bil prej kakor dolžnostni iztis. Potrdim, da sem opazil, da je šlo iz tiskarne v času od 4. ure 30 min. do 4. ure 45 min. po mojem mnenju kakih 12 oseb, katere so morale imeti, kakor sem domneval, kake številke „Naroda“, potrditi pa moram, da ni-sem pri nobenem videl, da bi bil res imel številko pri sebi, bodisi v rokah, bodisi da bi mu iz žepa molela, am-pak sem si jaz to tako razlagal, ker sem vedel, da je bilo zanimanje za to številko lista veliko, ker sem ob 5. uri na ulici slišal mimo-grede, da je bil danes zaplenjen ali da bo najbrž zaplenjen, in ko sem kakor rečeno tačas, ko sem zvečer ovadbo delal, že vedel o prodaji iz-voda v trafiki v Prešernovih ulicah.

Javni obtožitelj predlaga kon-statiranje v zapisniku, da je bil dolž-nostni iztis prinesen na o. kr. drž. pravdnštvo ob 5 uri; o. kr. dež. vladi pa ob 5. uri 7 minut.

Obravnava se je preložila, da sodišče zasliši priče.

Danes, dne 11. novembra se je obravnava nadaljevala.

Dr. Mihael Skubelj, o. kr. po-licijski koncipist na Dunaju, začasno v Ljubljani, izpove: „Izvedel sem, da so bile 30. oktobra pozvane trafikant-inje v „Narodno tiskarno“, da dobe tega dne številko „Sloven. Naroda“. Videl sem, da so ob 4. uri 45 minut, morebiti ob 4. uri 46 min. šle ženske iz tiskarne in nesle časopise. Tega nisem videl natančno, če je bil „Sl. Narod“. Potrditi pa moram, da ženske niso nič skrivale. Za eno tako žensko sem šel v trafiko v Prešernovih ulicah, ondi kupil številko „Sl. Naroda“ ter stopivši iz trafike pogledal na svojo uro ter videl, da je ravno 4. ura in 50 min. Od tega časa, ko sem bil pred tiskarno in ko sem kupil to številko, je preteklo kvečjem 5 minut. Nato sem šel takoj k deželnemu pred-sedstvu in sem na stopnicah našel moža iz „Narodne tiskarne“, nosečega služnostni iztis. Ta čas je bila ura 7 minut nad 5. Telefoniral sem nato o. kr. državnemu pravdnštvu, vpra-šaje, če je „Slov. Narod“ konfisciran, in sem izvedel, da se je prinesel pred 3 minutami.

Sodnik: Kdaj pa nosijo služ-nostne eksemplare na dež. vlado?

Priča: Ne vem!

Ivana Pichler, lastnica trafike na Kongresnem trgu: Prodajam „Sl. Narod“ že skozi pet let, pa dobim list večinoma ob 6. uri. Predmetno številko sem dobila okrog pol šestih. Znano mi je, da pred 5 uro „Slov. Naroda“ ne dobim. Potrditi pa mo-ram, da sem bila tega dne avizirana, da moram priti ob 5. uri po list v tiskarno, prej ne. Poslala sem res po „Slov. Narod“ in dotičnemu izrecno naročila, da mora biti ob 5. uri v tiskarni.

Jerica Dolenc, lastnica trafike v Prešernovih ulicah: Dotično številko „Slov. Naroda“ je šla iskat moja prodajalka Pepica Sikotič in je odšla iz moje prodajalne ob 5 minut čez trideset na 5. Prišla je nazaj, ko je kazala moja ura 8 minut čez 5. To natančno vem, ker je prišel sluga od Lukmana vprašat, če se že „Narod“ dobi, in sem mu rekla, da mora priti vsak čas, ker ga navadno po 5. uri dobim. Malo je še počakal, potem je pa šel in je ravno med vrati dobil prodajalko in kupil dotično številko. Čakal je na to številko poštni sluga Bužan.

Na dotično sodnikovo vprašanje izjavi, da se na pričo dr. Skubljah ne spominja, ker je zahteva po časopisih v prvem hipu velika in ga sploh ne pozna.

Izrečno potrdim, da je bilo tačas meni naročeno, da naj se pride „Na-rod“ izkapat po 3/5 in da bode raz-

našalka odšla šele potem, ko se bo list dal na cenzuro. Mi smo takorekoč nasproti prišli in uro uravnavamo po poštini uri.

Fani Pogačnik, prodajalka v trafikli ge. Blažve na Dunajski cesti: Šla sem dne 30. oktobra, kakor vsak dan, sama v „Narodno tiskarno“ iskat ta list, ki ga prodajamo tudi v naši trafikli. V „Narodni tiskarni“ je bilo polno raznašalcev in ljudi za ljubljanske trafike. Rečeno je bilo, da naj se pride od 3/5 do 5 ure. Natočno in odločno potrdim, da sem dobila list tako, kakor drugekrat, po 5. uri. Vem, ker hodim dan na dan iskat, da neseta dva šlovčka list pregledat k vladni in sodni in da morata ta dva prej oditi, predno pridemo mi na vrsto. Določno potrdim na tozadevno vprašanje, da tega dne ni dobil nobeden kakšnega drugega naročila in da je šlo vse kakor drugekrat po navadi. Nikjer se nisem nič ustavila in sem šla skupno iz tiskarne s prodajalko v Dolenčevi trafikli do pošte in sem prišla domov okrog 1/6. Daljavo od tiskarne do naše trafike ocenim jaz na 5 minut.

Neža Blaž, trafikantinja na Dunajski cesti št. 12: V trafikli prodajam „Slov. Narod“ že dolga leta in ga dobivam redno po 5 uri. Na predmetno številko je mnogo ljudi čakalo. Kdaj je prodajalka prinesla številko, ne vem natančno, vem pa da ni drugače, kakor sicer, in se je prodajalka Fani še opravičevala, da ni smel nihče prej iz tiskarne, nego da je bila 5 ura.

Josipina Sikotič, prodajalka v Dolenčevi trafikli v Prešernovih ulicah: Tudi jaz grem za našo trafiko večkrat v tiskarno „Narod“ iskat, ker smo tako blizu, da pridem eno do dve minuti v tiskarno. Dne 30. oktobra sem šla v tiskarno od doma ob 3/5 in sem čakala ondi do 5 ure. Izrečno potrdim, da je tačas v tiskarni g. Kopitar nam, ki smo čakali na list, izrečno rekel, da moramo do 5 ure počakati, in smo šli iz tiskarne, prejeli list, kakor potrdim ob 5 uri. Na dotično izrečno vprašanje odločno potrdim, da nisem videla nobenega prej iti ven in bi to morala videti, če bi se zgodilo, ker sem stala pri vratih. Šla sem potem takoj domov. Šli sva skupaj s prodajalko Fani. V trafikli so ljudje že čakali na list, in izjavim, da ne vem, kdo je list kupil. Dr. Skubeljna ne poznam. Nenavadnega se mi ta dan ni nič zdelo.

Valentin Kopitar, upravitelj „Slovenskega Naroda“: Pri nas smo se preje držali pravila glede razlage § 17 tiskovnega zakona, da se sme začeti z razdajanjem tačas, ko odideta raznašalca z dolžnostnima iztisoma. Po demonstracijah bil je pa f.k.t.j., obt. ženc g. Verbajs poklican k policijskemu svetniku Wratsoku, kjer je podpisal na zahtevo izjavo, da se mora počakati z raznašanjem lista 7 minut, češ da toliko časa premine, da pride predpisani iztis v cenzuro. Tega smo se držali dosedaj in rajši več minut po odhodu začeli z raznašanjem ali razpošiljevanjem. Izrečno in določno potrdim, da pred 5 uro nihče lista ne dobi in ga tudi dne 30. prej nihče ni dobil, dasi sta bila dolžnostna eksemplarja točno ob 3/5 odposlana. Glede časa pripominjam, da se ravnamo strogo po kot najboljšje priznani dvorski uri in imam sam najboljši fabrikat „Omega“.

Funkcijonar državnega pravdnikstva predlaga uporabo zakona.

Dr. Tavčar predlaga, da se obtoženec oprosti, ker razprava ni podala niti najmanjših podlage za dokaz, da bi bil obtoženec kršil zakon. Zakon je pač tak, da vsaka tiskarna lahko razpeča nekaj izvodov zaplenjenega lista. Pride dan, da se tiska številka, za katero se tiskarna boji, da bo zaplenjena, posebno pa danes, ko zaplembe kar od strehe kapajo. Tiskovni zakon daje tu špranjo, in tiskarna lahko proda še nekaj izvodov tiskovine, to ji je po zakonu mogoče. Državna oblast se bo gotovo sklicevala na to, da je uprava tiskarne sklicala tisti dan trafikante, da naj pridejo po list. Tiskarna se je pač bala, da bo list zaplenjen, spraviti pa je hotela toliko lista v denar, kolikor ji je mogoče po zakonu. To pa je mogoče, ker postava ne določa časa glede na začetek raznašanja. V izrednem stanju je seveda drugače, in tedaj določi varnostna oblast čas raznašanja. V rednih razmerah pa to ni tako. To je pač hiba zakona, in potem pač ne more biti nihče kriv, ako se poslužijo ugodnosti, ki mu jo daje zakon. Pri „Slovenskem Narodu“ sem že nad 25 let, bil sem v časih, ko so nemške državne oblasti segale v vsa sila za vrt slovenskemu časopisu, a kaj takega se tedaj ni dogajalo. Vedno je veljalo, da se je začel list raznašati obenem, ko se je poslalo dolžnostne izvide v cenzuro. Naša tiskarna pa je bila še kulantnejša, sprejela je neko izjemno stanje, da se še počaka z raznašanjem 7 minut po odpošiljavi dolžnostnih izvodov. Tiskarni gotovo ni nihče očil.

tati. Kar se tiče ure priče dr. Skublja, opozarjam na to, da je zmeta lahko mogoča, da je njegova ura nesanesljiva, kar najbolje dokazuje to, da je po njegovi uri dospel dolžnostni eksemplar k deželni vladni šele 7 minut čez 5 uro, da je potem šele telefoniral državnemu pravdnikstvu, s čimer je zamudil gotovo 5 minut in dobil odgovor, da je državno pravdnikstvo dobilo list pred 3 minutami. Državno pravdnikstvo pa je imelo dolžnostni izvod že ob 5. Pripisnavam, da je zakon pomankljiv, ali tak je, in po njem se je treba ravnati. Obtoženec naj se oprosti.

Sodnik, sodni tajnik Bulovec, proglasi oprostilo razsodbo v zmislu § 259, 3, k. p. r. Po avten-tinem besedilu § 17 tiskovnega zakona ima tiskar dolžnost odlati obenem s pričetim raznašanjem ali razpošiljanjem perijodične tiskovine en izvod varnostni oblasti. Razprava ni dokazala, da bi se bilo začelo z raznašanjem poprej. Tiskarna je odposlala dolžnostne izvide ob 4 uri 46 minut, a prej ni dobil liste nihče. Upoštevati je tu razsodbo najvišjega sodišča z dne 5. sivečana 1895, št. 1246, po kateri je za oddajo dolžnostnih izvodov merodajen kraj, odkoder gre tiskovina v svet, v tem slučaju torej tiskarna.

Pripominimo naj, da velja pri vseh časopisih, ne samo v Ljubljani, temveč po vsej Avstriji pravilo, katero popolnoma odgovarja določbi § 17 tiskovnega zakona, da se prva dva izvoda lista, ki prideta iz stroja, pošljeta v cenzuro, nadaljni izvidi se pa takoj začno raznašati ali razpošiljati. To je bilo tako, odkar je v veljavi obstoječi tiskovni zakon, torej že od 17. decembra 1862. To, kar hočejo sedaj vpeljati v Ljubljani, ali kar se je že vpeljalo, to so izjemne odredbe, katerim manjka vsak postaven temelj, ki so mogoče le tedaj, ko oblast proglasi izjemno stanje. Takega proglasa pa do danes še ni bilo, torej je tako postopanje oblasti neopravičljivo, svojevoljno, popolnoma nezakonito.

Da bo stvar še jasnejša, avo zakonske določbe:

§ 17. Od vsakega posameznega lista ali zvezka kake periodične tiskovine ima tiskar obenem s pričetim raznašanjem ali razpošiljanjem ... oddati en izvod pri varnostnem oblastvu izdajnega kraja in v krajih, kjer ima državni pravdnik svoj sedež, pa tudi pri njem.

Drobne novice.

— **Mrtvega lantička je poročila** soproga prestolonaslednika Frana Ferdinanda, knežinja Hohenberg.

— **Grozovit vihar** je razsajal te dni na Portugalskem ter povzročil velike poplave. Mnogo hiš je p. rušnih, mnogo ljudi je podšlo, še več jih je utonilo. Po poljih leži na ti soče mrtvih živali.

— **Novi predsednik Zedinjenih držav Taft** je izjavil, da bo v R. o. seveltoevem zmislu nadaljeval boj proti trumom.

— **Izvrševalni odbor hrvaško-srbske koalicije** je sklenil provzročiti v ogrskem državnem zboru debato o aneksiji Bosne in Hercegovine in „velikoserbski“ propagandi.

— **Živ pokopaj**? Po Dunaju se je raznesla vest, da je pretečeni teden umrl lastnik godbene šole Plaček bil navidezno mrtve pokopaj. Dasi oblasti vestem ne verjamejo, vendar bodo Plačka najbrž izkopali.

— **K poroki vojvoda Abruškega** z Amerikanci Elkins je italijanski kralj šele sedaj dal privoljenje. Zakon ne bo morganatičen, temuč Elkinsova se sprejme med enakopravne člane kraljeve rodbine. Poroka bo spomladaj v Rimu ali v Turinu.

— **Ponarejena naročba**. Neka velika tvrdka na Gor. Avstrijskem je dobila od dalmatinskega namestništva naročbo za 40 vagonov koruze v znesku 200.000 K. Ko je koruza prispela v Dalmacijo, se je izkazalo, da je je namestnikov podpis bil ponarejen. Firma grozi s tožbo, a namestnik priporoča deželnemu odboru, naj kupi koruzo ter jo razdeli med reveže.

— **Kuga** se je pojavila v Liverpoolu na Angleškem.

Razne stvari.

* **Smrt z elektriko**. V Ameriki je navada, da na smrt obsojene zločince ubijejo z elektriko, češ, da se na ta način olajša smrt. Dr. Schrady v Njujorku se že dalje bavi s preiskavami, da dokaže, da večina „usmrčenih“ umre šele pri — seciranju. Dr. Schradyju se je celo posrežilo, nekatere usmrčene zopet oživeti. Oživljeni pripovedujejo o groznih nečloveških mukah, ki so jih pretrpeli. Sedaj imajo v Zedinjenih državah zopet sedem na smrt obsojenih in dr. Schrady zahteva, da bi smel delati z usmrčenimi poskuse oživljenja, da na ta način dokaže, kako

grozna in nečloveška je poraba elektrike pri usmrčevanju.

* **Pri dimerju 4. novembra 1908** na čast grškemu kralju na dunajskem cesarskem dvoru je prišel med drugim na vrsto tudi šmpanjeo Moët & Chandon Impérial.

* **Koliko je še premoaga na zemlji**. Po najnovejših izračunih se ni treba bati, da bi moglo tako kmalu nastati pomanjkanje premoaga. Še ga bo dosti za mnogo generacij. Pomisliti pa je tudi treba, da je še mnogo krajev, ki niso preiskani, a imajo tudi premog. Nadalje se tudi niti z daleka ne more preceniti, koliko je še premoaga v Sibiriji in v Aziji. Za Nemčijo je preračunjenih 288 milijard ton premoaga, Anglija ima 103 milijarde ton, na Belgijo se računa 23 milijard ton, na Francijo 19 milijard, na Avstro-Ogrsko 13 milijard, na Rusijo 40 milijard ton. Kakih 700 milijard ton odpade na ostalo Evropo. Zedinjene države s Kanado imajo 660 milijard ton, Avstralija pa 27 milijard ton. Koliko premoaga je v Aziji in Afriki, se ni moglo dognati.

Rnjževnost

— **»Sutla«**, časopis za lijepe prozo, pjesmu in essay. Pod tem naslovom je prišel v Zagrebu izhajati nov leposlovni mesečnik, ki priobčuje poleg hrvaških sestavkov tudi slovenske. Te dni je izšla »Sutla« prva številka. Naročnina za list znaša na leto 7 K 20 v, posamne številke pa stanejo 60 v. Naročnina se pošilja na naslov Mate Malinar, Zagreb, Prilaz 8, rokopiši pa na adresu Karlo Häusler, Zagreb, Vrhovec 4.

Telefonska in brzojavna poročila.

Novo ministrstvo.

Dunaj, 11. novembra. Baron Bienerth se nadeja, da se mu do danes zvečer posreči sestaviti popolno parlamentarno ministrstvo. Iz tega ministrstva bodo Jugoslovani izključeni. Gotova stvar je tudi, da bo postal mesto dr. Korytowskega finančni minister vitez Bilinski.

Čehi dobe tri ministre.

Dunaj, 11. novembra. Čehi dobe tri parlamentarne ministre, vendar pa se vodi še ljuta borba med krščanskimi socialci in Čehi za trgovski portfelj, katerega bi krščanski socialci radi preskrbeli dr. Weisskirchnerju.

Nemške svobodnomiselne stranke v ministrstvu.

Dunaj, 11. novembra. Kot zastopniki nemških svobodnomiselnih strank vstopijo v kabinet dr. Sylvester kot naučni, dr. Derschatta kot železniški in dr. Schreiner kot nemški minister-rojak.

Prince Liechtenstein, ovira sestave kabineta.

Dunaj, 11. novembra. Krščanski socialci zahtevajo, naj se pokliče v ministrstvo prince Liechtenstein kot minister brez portfelja. Temu so z vso odločnostjo upirajo. Čehi naglašajo, da ne morejo pristopiti, da bi imeli Nemei v kabinetu dva ministra - rojaka, dočim bi v ministrstvu ne bili zastopani Jugoslovani. Ta spor se je tako poostрил, da ni izključeno, da se na njem razbijejo vsi načrti barona Bienertha.

Parlamentarna komisija češkega »Narodnega kluba«.

Dunaj, 11. novembra. Danes dopoldne je imela parlamentarna komisija češkega »Narodnega kluba« konferenco, ki sta se je udeležila oba ministra dr. Fiedler in Prašek. Poslanci, ki so konferenci z baronom Bienerthom, so poročali o teh posvetovanjih.

Ogrski - hrvaški državni zbor.

Budimpešta, 11. novembra. V današnji seji poslanske zbornice je grof Andrássy predložil svoj načrt volilne reforme. Ko je jel govoriti, je nastal v zbornici silen škandal. Iz hrupa se je slišal klic: »Častna beseda«. Med Madžari je nastalo radi tega silno ogorčenje. Posamni poslanci so kričali: »Kdo je to rekel? Ven z njim! Če je mož, naj se javi.« Nato je vstal slovaški poslanec Ivanka. Predsednik ga je poklical k redu. Minister Andrássy je reagiral na medklic rekoč: »Če kdo trdi, da sem zastavljal svojo častno besedo, se laže.« Te besede so izzvale velikanski hrup med narodnostnimi in madžarskimi opozicijonci, ki so zahtevali, naj predsednik radi besed tudi ministra pokliče k redu. Ker je predsednik Justh izjavil, da bo ministra poklical k redu, ako se prepriča, da je Andrássy res rabil dotične besede, je nastal mir. Ko je minister končal svoja izjavljanja, je podpredsednik Rakovszky interpeliral radi dogodkov v Srbiji. Ministrski predsednik Wekerle je na interpelacijo takoj odgovoril. Prihodnja seja bo jutri.

Prestolonaslednik obišče Bosno.

Dunaj, 11. novembra. Prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand je pri sprejemu bosanske deputacije potrdil svoječasno vest »Narodnih Listov«, da bo poleti 1909 obiskal Bosno, kjer bo ostal en teden.

Nemška kultura.

Belgrad 11. novembra. (Pos. brz. »Slov. Narod«) Tukaj je izvalo silno ogorčenje vpriporitev operete »Kückennarr« na dunajskem Karltheatru, kjer se na najpčejši nevalificiran način zasramujeta srbski kralj in prestolonaslednik. Temu je publika navdušeno avplavdirala, kakor javljajo dunajski listi. Pač lep dokaz nemške kulture!

Zaključena kovenija za čuvanje integritete Srbije in Črne gore.

Belgrad, 11. novembra. (Poseb. brz. »Slov. Narod«) Med Rusijo in Anglijo je sklenjena konvencija v varstvo integritete Srbije in Črne gore za slučaj vojnega poraza. V vojni torej Srbija in Črna gora nimata kaj izgubiti nego samo dobiti.

Priprave za vojno.

Belgrad 11. novembra. (Pos. brz. »Slov. Narod«) Priprave za vojno se vrše s silno naglico. Čez Solun prihajajo vsak dan veliki transporti orožja, municije in drugih vojnih potrebščin. Brzostrelni topovi so došli že vsi in so razdeljeni polkom. Konference skoraj gotovo ne bo. Spor se reši z orožjem in začetek vojne je samo vprašanje časa.

Vojna zveza med Srbijo, Črno goro in Turčijo gotova stvar.

Belgrad, 11. novembra. (Posebna brz. »Slov. Narod«) »Mali Žurnal« piše, da je zaključenje vojne zveze za napad in obrambo med Sibiijo, Črno goro in Turško gotova stvar. Ta vest je vzbudila veliko zanimanje in kakor sem izvedel iz zanesljivega vira, je vest istinita, kar pomeni, da je ne samo Novakovičeva misija v Carigradu imela popoln uspeh, nego da sta tudi Anglija in Rusija zelo aktivni za Srbijo in Črno goro, ker zaključenje te zveze je delo Anglije. — Potovanje brigadirja Vukotića v Carigrad je v zvezi s tem, ker Vukotić v imenu Črnogorskega kneza podpiše pogodbo o zvezi. Te dni odpotuje visoka srbska oseba v Carigrad, da podpiše pogodbo v imenu srbskega kralja.

Gospodarstvo.

Trgatev na Hrvaskem in v Slavoniji.

V stanu smo javiti našim čitalcem, da je letošnja trgatev na Hrvaskem in v Slavoniji kvantitativno in kvalitativno izredno dobro izpadla.

V večini teh krajev se proizvajajo poglavito bela vina, od katerih imajo fina in jaka vina iz Karlovca, Kamence, Slankamena in Požege 9-11° alkohola in 2-3° ekstrakta. Ta vina so dovoljno poznata v trgovini pod imenom sremskih.

Vina iz zapadnih krajev, imenoma iz Zagreba, Križevca, Jaske in Zatare so nekoliko lažja od gornjih ter zadržavajo 8-10° alkohola in 1.7-2.5° ekstrakta. Po svojem značaju so slična ta vina južnoštajerskim in dolnoavstrijskim.

Vobče so hrvaška vina v svetovni trgovini malo poznana, ker je z regeneracijo tamošnjih vinogradov v velikih dimenzijah komaj izza malo let započeto, vsled česar ni niti manipulacija z vinom še perfektna. Naši vinski trgovci bi iz tega materiala, zlasti pa iz letošnjih še ne manipuliranih vin, mogli pripraviti proizvod prve vrste.

Končno pripominjamo, da sta gospodarsko strokovni odsek kr. hrv. slav. dalm. zemaljske vlade v Zagrebu, Kačićeva ulica 9, v vsakem času pripravljena podati interesentom informacije ter eventualno staviti jim tudi strokovnjake brezplačno na razpolago.

Cena letošnjim vinom je od 25 do 35 kron po alkoholnih stopnjah in hektolitru

Bratje!

Telovadno društvo Sokol v Ljubljani priredi jutri v svoji društveni telovadnici godbeni koncert, katerega izbrani vpored izvaja pod osebnim vodstvom kapelnika gospoda Talicha orkester »Slov. filharmonije« in sicer pri pogrnjenih mizah.

Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina je za člane ljubljanskega »Sokola« znižana in znaša 40 vin. Znižanje velja za člane osebno.

Pozivljamo Vas torej, da se koncerta v čim največjem številu udeležite.

Na zdar!

Odbor ljubljanskega Sokola.

Darila.

Upravištvu našega lista so poslali:

Za družbo sv. Cirila in Metoda:

V Predjamski Postojni se je n. bralo 5 kron. — R. dbina Krže v Sodražici 10 K, mesto venca na krsto drage tete g. Re-Rezike Levstik. — Gg. Vilfan in Janežič 15 K, pri kupčiji bizeljance na Bizeljskem. — V veseli družbi v gostilni Sotoček v Kozjem je bilo nabranih 2.26 K. — Uradniško in poduradniško osebje ter uradne sluga glavnega poštnege urada in onega na kolodvoru v Ljubljani zbralo po okrožnici 42 K. — G. A. Glowacka v Ljubljani 60 h. — Rodbina Petyó Imofsky v Dalmaciji 10 K, mesto venca na krsto g. I. Kozjaka. — G. Pavla Žagar v Markovcu nabrala v gostilni g. Benčina v Staremtrgu 5 K. — G. Ivan Smrekar ml. v Mokronogu nabral na samskem večeru gospice Marice Pasetzkyjeve blagajničarke Ciril Metodove podružnice v Mokronogu 5.60 K. — Skupaj 95.46 K. — Živeli!

Za spomenik žrtvam: Županstvo v Senožečah vsled sklepa občinskega odbora 20 K. Živeli!

Za obsojence vsled demonstracij: G. Mici Rabič, natakarka v restavraciji »Perles« 1 K. — Veselo omizje v gostilni g. Černiceva na Poljanski cesti 6.20 K. — Gospodje zbrani pri »Novem svetu« v Ljubljani 17 K, in sicer gosp. Dolenc v Škočji Loki 3 K, g. Žigon istotam 2 K, g. Jeras v Gameljnih 3 K, g. Žerovnik v Zupazah 2 K, g. Kolenec v Goričanah 2 K, g. Hafner, mesar v Šk. Loki 2 K, g. Podgoršek na Skaručini 1 K, ter g. V. Mrak v Ljubljani 2 K skupaj 17 K. — 4 neimenovani geometri iz Trebinja in Hercegovini 5 K. — Rodbina Ramovž, Šteblaj, Eržen, Makorati ter povirski učitelji zložili na Vseh Svetih dan 7.32 K ob spomnu na Adamiča in Lundra. — G. A. Pirnat, potnik ljubljanske slov. tvrdke A. & Skaberne 13 K, katere so darovali slovenski poročniki, župnik Marušič, grof Jezerski, župan Mohorič, trg. Pajnič, notar Cigončič ter nadučitelj Butorac. — G. Franciška Petelin pos. v Kamniku pri Preserju po g. A. Korbarju 5 K. Skupaj 54.52 K. — Srčna hvala! — Živeli!

Za ranjence 20. septembra:

G. Bortolo Tomšič, zasebnik v Ljubljani 10 K. — Pri odhodnici brata Kandareta bilo nabranih 6.40 K. — Uradniško ter poduradniško osebje in uradne sluga glavnega poštnege urada in onega na kolodvoru v Ljubljani je zložilo po okrožnici 100 K. — Vesela družba v gostilni Fran Lukežiča v Sp. Šiški 10 K. — Županstvo v Senožečah na podlagi sklepa obč. odbora 20 K. — Moravski kvartet nabral 2.92 K. — Zagorska družba nabrala 4.80 K. — G. A. Pirnat, potnik ljubljanske tvrdke A. & E. Skaberne, 13 K, katere so darovali slovenski poročniki, župnik Marušič, grof Jezerski, župan Mohorič, trg. Pajnič, notar Cigončič ter nadučitelj Butorac. — Na zab. večeru bral. in pevsk. društva »Tabor« na Lokvi na Krasu bilo nabranih 14.09 K. — Skupaj 181.21 K. Srčna hvala!

26 izkaz za spomenik in žrtve

20. septembra 1908. Dne 7. 8. in 9. novembra 1908 došli so podpisaneu blaginiku »Združenega narodnega odbora« sledeci prispevki: Dr. Jurj Pučko, c. kr. notar v Krškem namesto venca na krsto svojemu sošolcu dr. Ivanu Dečku v Celju za žrtve brez razločka 25 K, Engelbert Skušek, trgovec v Ljubljani za žrtve 25 kron, zbirka iz Beljaka in okolice za spomenik in žrtve brez razlike 10 K, (darovali so Ant. n. Makše 3 K, po 2 K gospa Lapusch in Anton Castranu, po 1 K Andrej Erman, M. S. in Ivan Hochmüller) A. Lukič, konfekcija za dame in gospode v Ljubljani za žrtve 5 K, učiteljski zbor II. državne gimnazije v Ljubljani za žrtve na povolno razpolago odboru 64 K, (prispevali so pu 10 K dr. Pečjak, dr. Tertnik in Virbnik, po 5 K dr. Bezjak, Jeraj in Wester, Peterlin 4 K in ostali člani 15 kron) Alojzij Čuhla, mestni inženir v Ljubljani za žrtve brez razlike 10 K, gostilna Činkole v Ljubljani, Kopitarjeva ul. št. 4 za žrtve 5 K, Valči Skušek, nabrala ob godovanju svojega brata Engelberta Skuška, trgovca v Ljubljani za žrtve 2.52 K. Skupaj 147.52 K. Proseč nadaljnjih prispevkov izrekam vsem darovalcem najsrčnejšo zahvalo. V Ljubljani, dne 10. novembra 1808. Dr. Alojzij Kokalj s. r. blaginik.

Darovi družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani v mesecu oktobru.

I. Prispevki iz nabiralnikov: G. Pikel, Postojna »Pri ogrski kroni« 20 K 50 h, Fr. Majer, Maribor i. s. v. »Nar. domu« 9 K, »Pri pošti« 11.30 K skupaj 20.30 K, J. Komljanec, Ptuj iz »Nar. doma« 37.62 K, pri Muršcu 4.69 K, Brenčič Zupančič 9.16 K, skupaj 51.47 K, Iv. Uslakar, Črnomelj iz Spreizerjevega nabir. 24 K, Fran Konšek, Trojane 7 K 98 h, V. Vontina, Logatec i. s. Iv. Ferjančič 2.10 K, Iv. Rhar 3.70 K, skupaj 5.80 K, Anton Novak, Senožeče, gost. Sturm 4 K, Iv. Gaude Tržič 6.26 K, Iv. Lavrič, Travniki 8 K, V. Dolenc, Vrhnika 14.90 K, kavarina Štolfa, Sežana 11 K, J. Korošec, Mošnje i. s. pri Pernušu 4 K, L. Plavšak, Št. Juri v gostilni N. Južna 15 K, Iv. Majaron, Borovnica 5.80 K, S. Gregoričiča čitalnica, Ljubljani 1.53 K

Behro ohranjena
enonadstropna hiša
v več stanovanji in ograjenim vrtom
v Ljubljani se proda.
Več pove posestnica M. V., Pri-
voz 17 ali Prule 4. 3961-2

Predstave ob delavnikih:
ob 4., 5., 6., 7. in 8. uri
Ob nedeljah in praznikih:
ob 10. in 11. uri dopoldne in
ob 3., 4., 5., 6., 7., 8. in 9. uri popoldne.
Vsake sobote in urede nov program
Slike se dobivajo samo iz prve svetovne
pariške tvornice Pathé Frères.

Prvi
Kinematograf Pathé
prej „EDISON“
Dunajska cesta, nasproti kavarne „Evropa“.

Cene prostora:
I. prostor 60 vin., II. prostor 40 vin.:
I. prostor otroci 40 vin., II. prostor
otroci in vojaki do narednika 20 vin.
Vsuk četrtek in soboto
od 3. do 6. ure predstave za učence
po znižani ceni. I. prostor 20 vin.
II. prostor 10 vin. 4050

Strojniki
se išče za parno opekarno v Ilirski
Bistrici. Vstop v nekaj tednih plača
po dogovoru.
Ponudbe naj se pošljejo do 15.
t. m. pisarni dr. Danil, Majarona,
odvetnika v Ljubljani. 40.52

Nizko pod ceno

predajam radi pomanjkanja prostora
obleke, površnike, zimske suknje in dežne plašče
3871 14 za gospode in dečke
kakor najmodernejšo konfekcijo za dame in deklice.
Konfekcijska trgovina A. Lukič. Pred Škofijo
št. 19.

Plesna akademija v Ljubljani.

Vljudno naznanjam slavnemu slovenskemu občinstvu, da odvarjam
moderno plesno šolo
in sicer nov tečaj, ki bo vsak četrtek od 8.—10. v dvorani hotela „Ilirija“.
Sprejemam gospode in dame samo iz boljših slovenskih rodbin.
Poučevali se bodo v popolni graciozi vsi moderni plesovi in tudi narodne
plesne umetnosti. Pripravlja se tudi nov tečaj za g. dijakke in gđ. dija-
kinje, in posebni tečaj za otroke. Poučuje se v slovenskem jeziku, česar
dosedaj še ni bilo v Ljubljani. — Vpisuje se lahko v narodni trgovini
g. Bahoveca na Marijinem trgu ali pa pred poukom v hotelu „Ilirija“.
Z odličnim spoštovanjem 4038 2

Adolf Praček

prvi slovenski, oblastveno avtorizirani plesni učitelj.

ČUDEŽ! Samo K 4.

Posebni oddelek, poln jesenskih in zimskih
jopic, paletotov in pelerin
za dame in deklice, po 4 krone.
„Angleško skladišče oblek“ O. Bernatovič
Ljubljana, Glavni trg 5. 102-193

Tvornica parketov

Kastelic & Kovačič v Ljubljani

priporoča svoje občno priznane izvrstne parkete, ki se glede kakovosti,
trpežnosti in fine izvršitve lahko kosajo z vsemi drugimi izdelki
te vrste.
Vsa v to stroko spadajoča dela se izvršujejo solidno in po
konkurenčnih cenah.

Prevzemajo se vsa parketna dela
pri novih stavbah kakor tudi vsa onaka manjša naročila.
Strogo stvarno in strokovno! 3988-2

O. kr. avstrijske državne železnice.

Izveček iz voznega reda.

Veljaven od 1. oktobra 1908 leta.

Odhod iz Ljubljane juž. žel.:

Prihod v Ljubljano juž. žel.:

7-05 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Tržič,
Jesenice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica,
d. žel., Trst, z. kr. drž. žel., Beljak čez Po-
drožico, Celovec, Prago.
7-07 utraj. Osebn. vlak v smeri: Gro-
suplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.
8-26 predpoldne. Osebn. vlak v smeri:
Jesenice, Beljak, (čez Podrožico) Celovec,
Prago.
11-28 predpoldne. Osebn. vlak v smeri:
Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak juž. žel.,
Gorica drž. žel., Trst drž. žel., Beljak,
(čez Podrožico) Celovec.
1-05 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Gro-
suplje, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.
3-45 popoldne. Osebn. vlak v smeri:
Tržič, Jesenice, Trbiž, Beljak juž. žel.,
Gorica drž. žel., Trst drž. žel., Beljak,
(čez Podrožico) Celovec, Prago.
7-10 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje,
Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.
7-35 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Tržič,
Jesenice, Trbiž, Beljak, (čez Podrožico)
Celovec, Prago.
10-40 ponoči. Osebn. vlak v smeri: Je-
senice, Trbiž, Beljak, juž. žel., Gorica drž.
žel., Trst drž. žel., Beljak juž. žel., (čez
Podrožico).
Odhod iz Ljubljane drž. kolezdov:
7-28 zjutraj. Osebn. vlak v Kamnik
2-05 popoldne. Osebn. vlak v Kamnik
7-10 zvečer. Osebn. vlak v Kamnik
10-50 ponoči. Osebn. vlak v Kamnik
(v nedeljah in praznikih do 31. oktobra.)

6-56 zjutraj. Osebn. vlak iz Beljaka juž.
žel., Trbiž, Jesenice, Gorice, Trsta, Tržiča
8-34 zjutraj. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže-
Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.
11-22 predpoldne. Osebn. vlak iz Prage
Celovca, Beljaka juž. žel., čez Podrožico
in Trbiž, Gorice drž. žel., Jesenice, Tržiča
2-32 popoldne. Osebn. vlak iz Kočevja,
Straže Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.
4-13 popoldne. Osebn. vlak iz Beljaka
juž. žel., Trbiž, Celovca, Beljaka (čez
Podrožico) Gorice drž. žel., Trsta drž.
žel., Jesenice, Tržiča.
6-50 zvečer. Osebn. vlak iz Prage, Celovca
Beljaka (čez Podrožico) Jesenice.
8-37 zvečer. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže
Toplice, Rudolfovega, Grosuplja.
8-45 zvečer. Osebn. vlak iz Beljaka juž.
žel., Trbiž, Celovca, Beljaka (čez Pod-
rožico) Trsta drž. žel., Gorice drž. žel.,
Jesenice, Tržiča.
11-50 ponoči. Osebn. vlak iz Trbiža, Ce-
lovca, Beljaka (čez Podrožico) Trsta
drž. žel., Gorice drž. žel., Jesenice.
Prihod v Ljubljano drž. kolezdov:
6-46 zjutraj. Osebn. vlak iz Kamnika.
10-59 predpoldne. Osebn. vlak iz Kamnika
6-10 zvečer. Osebn. vlak iz Kamnika.
9-59 ponoči. Osebn. vlak iz Kamnika. (Sav-
e v nedeljah in praznikih do 31. oktobra.)
(Odhodi in prihodi so označeni v srednje
evropskem času.)

G. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Trstu.

Gostilna

s koncesijo Kramar v Ljubljani,
Dolenjska cesta št. 5 se da
v najem (zakup)
s dnem 1. februarja 1909 ali pa
tudi takoj.
Poisvedbe v odvetniški pisarni
dr. Frana Peček v Ljubljani, Stari
trg šte. 30. 3960-3

Veliko zalogo
gramofonov in plošč
tudi s slovenskimi komadi;
plošče
od
K 1-80
naprej
pri-
poroča

FR. P. ZAJEC, urar
2291 Ljubljana, S arl trg 26. 39

Lepo

stanovanje

v drugem nadstropju hiše šte. 5 v
Knafljevih ulicah, s 3 sobami, sobo
za služkinjo in drugimi pripadki.
se odda takoj ali za februar 1909
Več v „Narodni tiskarni“ ali
pa pri Jos. Lavrenčiču, pisarna
mest. užit. zakupa na Dunajski ce-
sti št. 31.

SUKNA

In modno 2884
blago za obleke
priporoča firma
Karel Kocian
tvornica za sukno
v Humpolcu
na Češkem. 25
Tvorniške cene. Vzorci franco.

Ceno posteljno perje.

Kilogram sivca, puljenega 2 K, pol-
belega 2 80 K belega 4 K, prima kakor
puh mehkega 6 K, veleprima pulje-
nega, najboljše vrste 8 K. Puh, siv 6 K,
bel 10 K, prsni puh 12 K, od 5 kilo-
gramov naprej franco.

Izgotovljene postelje

iz gostonitega, rdečega, modrega, ru-
menega ali belega inleta (nankinga)
pernica, velikost 170x116 cm, z dvema
zglavnikoma, 30x58 cm, zadostno na-
polnjeno z novim, ščiščenim in stano-
vitnim perjem, 16 K, napol puh 20 K,
puh 24 K, pernica sama 12, 14, 16 K,
zglavnik 3, 350, 4 K razpošlje po po-
vzetju, zavoj zastoj od 10 K naprej
franco. 3594-6

Maks Berger

eschenitz št. 235, Šumava, Češko.
Neugajajoče se zamenja ali denar vrne.
Cenovniki zastoj in franco.

Pozor! Pozor!

Kavarna
„Leon“

V Ljubljani 393 37
na Starem trgu št. 30
je vsaki dan
uso noč odprta.

Na razpolago je najnovejši
ameriški biljard in elek-
trični klavir.
Z odličnim spoštovanjem
Leo in Fani Pogačnik.

Slovenska trrdka čevljev
domačega in tovarniškega izdelka
MATEJ OBLAK

čevljarski mojster

Kongresni trg št. 6 Ljubljana Kongresni trg št. 6

3462-12 se slavnemu občinstvu priporoča.
Po meri naročena dela se najsolidneje izvršujejo
v lastni delavnici.

P. N. 4016-2
Vljudno naznanjam slavnemu občinstvu, da sem zopet
otvoril staroznano

GOSTILNO

v lastni hiši na Sv. Petra cesti šte. 85.
Na razpolago imel bodem izborna vina, ter mrzla in gorka jedila.
Priporočam se vsem znancem in prijateljem za mnogobrojni obisk
Ivan Počivalni, mesar in gostilničar.

Pijte pristni marsala v steklenicah 7/10 l po K 1-50
najfinejše vino Wermouth v stekl. 7/10 l po K 1-
Dalje priporočam:

Pristna namizna in desertna vina
najboljše produkcije po primernih cenah.

Direktni uvoz. 3910-4

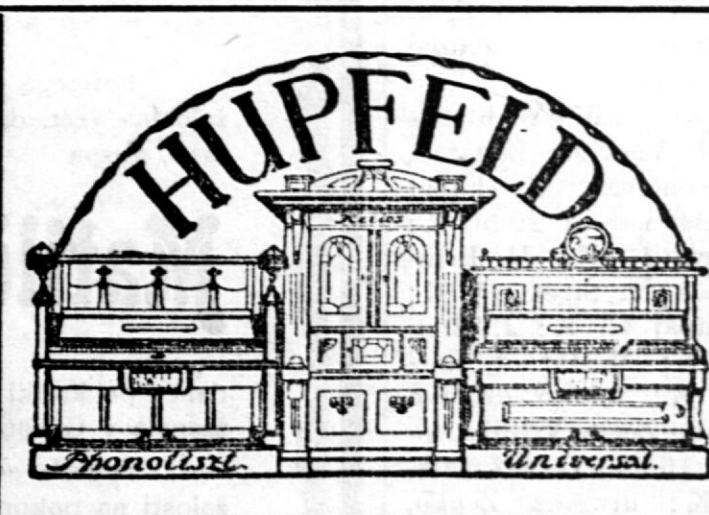
FRANCESCO CASCIO, LJUBLJANA
Šelenburgove ulice.

Velika izbira zadnje novosti,
damskih in otročjih klobukov. 1908 Sezija 1909

Najnovejše bluže svilnate, batistne, čipkaste,
volnate in iz modnega blaga,
moderni pasovi, damski in otroški predpasniki,
spodnja krila, ovratniki in kravate.

F. Just-Maschke

Ljubljana, Židovske ulice šte. 3. 2252 20

Hupfeldovi glasbeni instrumenti

z navijanjem na utež in elektriškim obratom

stoje glede na
preprosto praktično konstrukcijo
nepokončljivo stanovitnost
elegančno lepobarno opremo
odlično in razlikovito proizvajanje glasbe

nedosežno na prvem mestu.

Vsak hotelir, kavarar in gostilničar, ki bi rad povzdignil promet
v svojih prostorih in s tem pomnožil promet jedila in pijače, naj si
naroči brezplačne cenike.

Ludvig Hupfeld d. d., Dunaj
VI., Mariahilferstrasse 5/7.

Prva in najstarejša tvornica Evrope klavirnih igralnih instrumentov.
47 prvih odlik. 750 delavcev.

SODE

stare in nove, velike in majhne preda
L. Buggenig, Ljubljana, Cesta na
Gudovo železnico št. 5. 4015-2

Vsa 1443-30
**parketska
dela**

prevzema ter da material
JOSIP PUH
Ljubljana, Gradaške ul. 20.
Ceno! Solidno!

Slovenci!

Kupujte in zahtevajte po vseh
trgovinah edino **Ivan Kebrovo**

najboljše čisto za čevlje in usnje **à 24 vin.**
v prid družbi sv. Cirila in Metoda. 18

Vodovodi

kanalizacije, kopališke naprave

Inženir - hidrotekt
Konrad Lachnik, Ljubljana
Beethovenova ulica št. 4. Brzljavi: Lachnik-Ljubljana

3664-1.9 Projekti in izvršite pri domači
specialni tvrdki
(tehn. zved. mnenja ob poveritvi
gradbe zastopni).

„SLAVIJA“

45-181

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.
Rez. fond: 41.335.041.01 K. Izplačane odškodnine in kapitalije 97.814.430.97 K.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države
s vsekosi slovensko-narodne uprave.

Generalni zastop v Ljubljani, čigar pisarne so v lastnej bančnej hiši
v Gospodskih ulicah št. 12.

Zavaruje poslopja in premoženje proti
požarnim škodam po najnižjih cenah
Škode cenjuje takoj in najkrajše.
Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne
podpore v narodne in obšokoristne
namene.

NOVOST!

Zastonj in poštne prosto naročajte
moj novi veliki

cenik s koledarjem

za vsakovrstna darila, ki je ravno izšel.

FR. ČUDEN urar in trgovec
v Ljubljani.

Cenjenim odjemalcem

v Ljubljani in na deželi

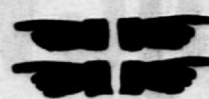
se priporoča

slovenska špecerijska trgovina

na debelo in drobno

M. Spreitzer,

Ljubljana Stari trg (pri Plavcu).

Pozor! Pozor!
Znižane cene

Prva

goriška vinska klet

Ljubljana, Stari trg št. 13.

86 47 Cene vin:

Vipavski mošt 1/2 l. 28 h

Goriška rebula mošt 1/2 l. 36 „

Burgundec novi „ 36 „

Refoško „ 36 „

Občno društvo
pomožno društvo
židovske ulice št. 8
sprejema
vloge
ter jih obrestuje od dne
prijave do dne
plačila. — Obrest
4 3/4

Velet trgovina z železom

„Merkur“

3599 1

Peter Majdič v Celju
se priporoča cenjenim odjemalcem.

MLEKARSKA ZVEZA

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 32

priporoča povodom bližajočih se praznikov

kuhano maslo iz čajnega suro-
vega masla,

surovo maslo in sir

domačega izdelka.

Pošilja se maslo najmanj po 5 kg, sir pa v celih hlebih
po 10-30 kg težkih. Cena najnižja.

3881-5

XXVII. kralj. ogrska

državna dobrodelna loterija

za splošno koristne in dobrodelne namene
Ta loterija ima 11.969 dobitkov v skupnem znesku 365.000 kron, ki se izplačajo
v gotovini

Glavni dobitek 150.000 kron.

Dalje:	10 dobitkov po	K 1.000
1 glavni dobitek	50	1.000
1 „	300	50
1 „	1.500	20
5 dobitkov po	10.000	10

Žrebanje bo nepreklicno 30. decembra 1908.

S ečka stane 4 K.

Srečke se dobivajo pri k. loterijskem dohodarstvenem ravnateljstvu v Buda-Pešti
(glavni carinski urad), pri vseh poštah, davčnih, carinskih in salinskih uradih, na
vseh železniških postajah in po skoro vseh trafikah in menjalnicah.

3878-2 **Kralj. ogrsko loterijsko dohodarstveno ravnateljstvo.**

Največja

pralnica in svetlolikalnica

na Hranjskem

Ljubljana, Kolodvorske ulice št. 8

je sedaj opremljena z 12 električnimi motorji in
gračno sušilnico, da se perilo v najkrajšem času
opere, posuši in zlika.

::: Cene so znižane in nižje kot drugod. ::: ::

Po tej napravi se perilo ne le varuje, marveč
tudi res čisto opere in napravi kot novo. — Z dežele
poslano perilo se vrne v 4 dneh oprano in zlikano.

Za številni obisk se priporoča veselejšo potovanje

3316-9

A. Šarc.

Morebitne reklamacije naravnost meni.

Odvetniška pisarna

dr. Ivana Šusteršiča

se nahaja odslej

v novem domu „**Šjudske posojilnice**“

na Miklošičevi cesti

tik za frančiškansko cerkvijo,

nasproti hotela „Union“.

4010-8

Uradne ure:

8. do 12. in od 3. do 7.

Veletrgovina z vinom Braća Lučić-Roki

3595-11

Vin (Dalmacija)

priloga gospodam trgovcem, da prej nego se oskrbe s vinom, ne posabijo, obrniti se nanjo, ki je pripravljena tudi posredovati za nabavo našega

najglasovitejšega dalmatinskega vina
OPOLA in BELEGA.

Pozor, trgovci!

Edino na izvorn kupljenemu vinu je zajamčena naravnost.

Vzorci na zahtevo.

Franc Megušar

Marica Megušar roj. Pasetzky

poročena.

Hamnik.

Mokronog.

Ljubljana, 9. novembra 1908.

4048

Zaloga pohištva

v ljubljanskem „Kolizeju“ na Marije Terezije cesti šte. 11

Puc & Komp.

dobavlja kompletne sobne oprave. Vedno velika izbira. Tapetniško blago in železno pohištvo. Lastne delavnice.

2825 26

Pozor! Slovenske dame! Pozor!

Elegantne klobuke

za dame in za otroke

232

17

priloga

A. Vivod-Mozetič

v Ljubljani, Stari trg št. 21
modna trgovina ter salon za damske klobuke.

.. .. Filialka v Kranju, Glavni trg.

*** Slovenci Slovencem ***
Zelo važno za trgovce in obrtnike

Ker imam še precejšnjo zalogo

reklamnih koledarjev za leto 1909

in je sedaj skrajni čas, da si jih vsakdo nabavi, **zahtevajte** vzorce katere radovolje pošiljam na ogled.

Cene so brez konkurence tako da mi je mogoče s tiskom in blokom vred oddajati komad po 15 vin.

Vsem Slovencem se priporoča

Fr. Iglič, Ljubljana, Mestni trg 11.

Podpirajmo se medsebojno! V slogi je moč!

Na debelo in drobno!

restavracija

v Ljubljani, v sredini mesta, se prodaja.

Poziva se v uprav. „Slovenskega Naroda“.

4008-2

Veliko zalogo

čevljev

za gospode, dame in otroke

po najnižji ceni priporoča

E. Baraga

Židovske ulice 5.

3943

Modni salon

Častitim damam priporoča

: klobuke :

le najfinejšega okusa

Jda Škof - Vanek

.. Pod Frančo. ..

Žalno klobuki vedno pripravljene. Tako tudi venci s trakovi in razne cvetlice, .. doma izgotovljene. ..

Zahtevajte zastoj

in franko moj veliki, bogato ilustrirani katalog s preko 800 slikami vseh vrst niklajstih, srebrnih in zlatih ur, dalje vseh vrst solidne zlatnine in srebrnine, glasbil jeklenega in usnjatega blaga, kadinskih priprav itd. po izvirnih 3705-9

tvorniških cenah
Niklajsta ura remontoarka K 810
Sistem Roskopf pat. 4-
Švicarska izvirna Roskopf pat 5-
Registr. Adler Roskopf niklajsta remontoarka na s dro 7-
Goldnasta remontoarka s kolesjem „Luna“ in dvojnimi pokrovi 9-
Srebrna remont s kolesjem „Gloria“ odprto 840
Srebrna remontoarka z dvojnimi pokrovi 1250
Srebrna oklopna verižica s obročkom na vzmet, 15 gr teže 260
Ruska tulska niklajsta remontoarka s kolesjem „Luna“ K 11-50, ura s kukavico K 8-50, budilnica K 290, kuhinjska ura K 8-.. schwarz-waldska ura K 250.
Za vsako uro 3 leta pismenega jamstva. — Zamenja dovoljena ali denar nazaj.
Prva tvornica za ure **Ivan Konrad**, c. kr. dvorni dobavitelj, Most št. 667, Češko.

Kavarna in restavracija

„Švicarija“

se priporoča cenj. občinstvu.

3890

I. Wanek

krznar in izdelovatelj čepic

3647-19

v Ljubljani, Sv. Petra cesta šte. 21

priporoča sl. občinstvu svojo bogato zalogo naj finejših kožuhov, klobukov, lastno izdelovanje čepic vseh vrst ter velika zaloga raznovrstnih kož. Sl. vojaštvo se opozarja na bogato izbiro kap in vseh drugih vojaških potrebščin.

Prevzema vsa v svojo stroko spadajoča popravila proti najnižji ceni ter kupuje kože divjadi po najvišjih dnevnih cenah.

Postrežba točna, cene solidne.

Zimske obleke, zimske suknje,

kožuhi, (dolgi in kratki),

salonske obleke, pelerine i. dr.

za gospode in dečke v velikanski izbiri.

Strogo solidna, strokovnjaška postrežba.

Zaloga oblek A. KUNC

Ljubljana, Dvorski trg šte. 3.

Pod Narodno Lavarano.

858-75

Najvišji sadovi

so dosegljivi

Ceres

jedilna mast

je nedosegljiva

po dobrem okusu in stanovitnosti. nizki ceni in slastnosti.

962-7

Avtorizirana plesna šola

v dvorani hotela „pri Maliču“.

Usojam se Vašemu blagorodju javljati, da sem zopet otvoril svojo plesno šolo in da se je pričel

specialni tečaj za gospode in gospodične

boljše slovenske družbe

vsak ponedeljek in petek ob 8. zvečer.

V kratkem novi ples moje kompozicije: „Sokolska“.

Preprosta in elegantna metoda, uvajanja v moderne plesove; francoske in ameriške novosti

Poslednji chic! Francoska četorka, plesana s finimi originalnimi koreografičnimi koraki.

Dajem posebne ure vsak dan v svoji dvorani, ali pa tudi v privatnih hišah in družbah.

Informacije in vpisovanje vsak dan od 11.—12. dopoldne ter od 2.—4. popoldne v hotelu „pri Maliču“ I. nadstr. vrata št. 3.

Z vsem spoštovanjem

Giulio Morterra.
avtorizirani plesni učitelj.

3985-2

Na debelo in drobno po niskih cenah priporočam svojo bogato zalogo

trgovino

z galanterijskim in vseh vrst kramarskim blagom

in pleteninami.

Devocionalije

in vse vrste blago za božja pota.

Tvorniška zaloga kranj. glavnika.

Anton Škof

Ernest Jevnikarjev naslednik

Dunajska c. v hiši gostilne „št. 6“

Samo na debelo!

Samo na debelo!

TVRDKA

Lud. Dolenc

Ljubljana, Kongresni trg št. 14.

priporoča gg trgovcem svojo dobro opremljeno

zalogo s pleteninami

in sicer: sajler, maje, jopice, blazne, nogarice, rokavice, otroške očiščice (skoki) itd.

Bombaž in volna za pletenje v različnih barvah. Žepne robove likane in delavske ura re, ovratnike, zapetnice. Zimske žitovnice. Gumbe za obleke, zavrtnike in zapetnice. Modne in biserne gumbe.

4004-2

Pismena naročila poštno prosto.

Za mnogobrojne naročila se priporoča ter zagotavlja najcenejšo, točno in solidno postrežbo

Lud. Dolenc.